

විප්ලවය අද්දර: බෝල්ශෙවික් පක්ෂය, කම්හල් කමිටු, සහ කම්කරු පන්තියේ බහුජන ව්‍යාපාරය

ටොම් කාටර් විසින් / 2017 ඔක්තෝබර් 27

ඇමරිකානු සමාජවාදී සමානතා පක්ෂයේ ජාතික කමිටු සාමාජික ටොම් කාටර් විසින් ඔක්තෝබර් 21 වන සෙනසුරාදා පවත්වන ලද දේශනයක පෙල මෙහි පල කරන්නෙමු. මෙය, 1917 රුසියානු විප්ලවයේ සියවස් සැමරුම සනිටුහන් කරමින් හතරවැනි ජාත්‍යන්තරයේ ජාත්‍යන්තර කමිටුව විසින් ඉදිරිපත් කෙරුණ අන්තර්ජාල සජීවී (ඔන්ලයින්) දේශන මාලාවක දෙවැනි කොටසේ දෙවැනි දේශනයයි.

දේශන පහකින් සමන්විත වූ මෙම දේශන මාලාවේ මුල් කොටස පසුගිය වසන්තයේ දී හජාජාකය විසින් ඉදිරිපත් කරන ලදී. මෙම සියලු දේශන ලෝසවෙහි සවන් දිය හැකිය.

හැඳින්වීම

හතරවැනි ජාත්‍යන්තරයේ ජාත්‍යන්තර කමිටුව විසින් ලෝක සමාජවාදී වෙබ් අඩවියෙහි සමරනු ලබන රුසියානු විප්ලවයේ ශත සංවත්සරය ලොව පුරා නව්‍යය වූ උද්‍යෝගයක් දිනා ගෙන ඇත. එමෙන්ම එය 1917 අවසාන මාසවල සැබවින්ම සිදු වූ දේ පිලිබඳ සියලු පැරණි අපවාද හා මුසාවන් යලි පහගැන්වීමටත් ප්‍රචාරය කිරීමටත් සඳහා ද ඉඩ ප්‍රස්ථා විවර කර ඇත.

මිලිටරිය හා ඔන්තුසේවා ආයතන සමග සමීප සබඳතා ඇති ඇමරිකානු අධිරාජ්‍යවාදයේ ප්‍රමුඛ භෞරන්‍යවක් වන නිව්‍යෝර්ක් ටයිම්ස් පුවත්පත, "රෙඩ් සෙන්ටර්" (රතු ශතවර්ෂය) මැගෙන් යුත් දීර්ඝ ලිපි පෙලක් පල කරමින්, රුසියානු විප්ලවය අපකීර්තියට පත් කරනු පිණිස හැකි සෑම ප්‍රයත්නයක්ම දරා ඇත. ලෝකය පුරාම එවැනි ප්‍රයත්නයන් දැරෙමින් තිබේ.

බොහෝ අවස්ථාවන්හි දී, නිව්‍යෝර්ක් ටයිම්ස් විසින් සිදු කෙරෙන්නේ හුදෙක්, වසර සියයකට පසුව රුසියානු සිවිල් යුද්ධ සමයේ සෝවියට් රජය පෙරලා දැමීමට තැත් කල වයිට්ගාඩ්වරුන්ගේ ප්‍රචාර වැමැරීම හා ඒවාට පලිප්පු ලැමයි: බෝල්ශෙවිකයෝ "ජර්මන් රත්රන්වලින්" අරමුදල් ලද "ජර්මානු ඒජන්තයෝ" වෙති, බෝල්ශෙවිකයන්ට මහජන සහයෝගයක් නොවීය, ඔක්තෝබර් විප්ලවය යනු පිටස්තර අන්තවාදීන්ගේ කුඩා කුමන්ත්‍රණයක ප්‍රතිඵලයකි, ආදී වශයෙනි.

මේ කාරනය සම්බන්ධයෙන් ගත් කල, රුසියානු විප්ලවයේ බලධාරියෙකු ලෙස නිව්‍යෝර්ක් ටයිම්ස් විසින් අනුග්‍රහ දක්වනු ලැබෙන ඡෝන් මැක්මිකින්, "නව වයිට්ගාඩ්වරයෙකු" ලෙස හඳුන්වා දිය හැක. මැක්මිකින් විසින් ඉදිරිපත් කෙරෙන වෘත්තාන්තයට අනුව බෝල්ශෙවිකයන් බලය අල්ලා ගැනීම වූ කලී, යුද්ධයෙන් හා දුෂ්කරතාවයන්ගෙන් දුබල වූ ජාතියකට පසුපසින් සිටි පිහියෙන් ඇනීමකි; "සාහසික, අවදානම් හා කරටකර පැවැති කටයුත්තක්"¹ ලෙස මැක්මිකින් විසින් විස්තර කෙරෙන "පරසතුරු අත්පත් කර ගැනීමකි".

මැක්මිකින් සිය දේශපාලන සභානුග්‍රහීන් නොසහවයි. "වර්ධනය වෙමින් පැවැති දුක් වේදනාවන් ද, අසම ආර්ථික වර්ධනය හා විප්ලවකාරී උද්‍යෝගයේ ආලෝමනයන් ද තිබියදීම" 1900 දී පැවැති රුසියානු අධිරාජ්‍යය ශක්‍ය නොවූවක් නොවීය, එහි ප්‍රමාණය හා බලයම වුව, සාර්ගේ යටත්වැසියන් - සියලු දෙනාටම

නොවිනම් - වැඩි දෙනෙකුට අභිමානය දනවන්නක් විය."² මැක්මිකින්ට අනුව රුසියානු අධිරාජ්‍යවාදී ආන්ඩුවේ ගැටලුව වූයේ සාර් රජ, "රස්පුටින් විසින් ඇඟිල්ල දිගු කර පෙන්වා දුන් අනතුරු හැඟවීම්" ලෙස මැක්මිකින් හඳුන්වා දෙන දෙයට නොව, ඔහුගේ "ලිබරල් උපදේශකයන්ට" ඇහුම්කන් දීමයි. ඔහු ලියා ඇත්තේ, සෝවියට් බලය "සමාජ පරිනාමයේ, පන්ති අරගලයේ, ආර්ථික වර්ධනයේ, නොඑසේනම් මාක්ස්වාදී න්‍යායෙහි දක්නා ලද අන් කිසියම් නිර්දය ඓතිහාසික බලවේගයක හෝ නිෂ්පාදිතයක්" නොව, ඔහු ප්‍රතිගාමී ඉතිහාසඥ රිචර්ඩ් පයිප්ස්ගෙන් උපුටා දක්වන පරිදි, "තමන්ගේම වාසිය හඹා යන හඳුනාගත හැකි මිනිසුන්ගේ" දුෂ්ඨ ක්‍රියාවක් බවයි. පයිප්ස්ට අනුව, ඔක්තෝබර් විප්ලවයෙන් නිරූපනය වූයේ, "කුඩා සුලුතරයක් ආන්ඩුව අල්ලා ගැනීමකි."³

ඔවුන් බැරෑරුම් ඉතිහාසඥයන් ලෙස හුවා දැක්වීම මගින් මෙම කියාපෑම් සරසා කල එලි බැස්සවීමට මැක්මිකින් උත්සාහ කරයි. නිසැකවම, මෙම කියාපෑම්වලට අනුග්‍රහ දක්වන ඉහල ශාස්ත්‍රාලීය අක්තපත්‍රධාරී තනිතනි පුද්ගලයෝ ලොව පුරා සිටිති. කෙසේවෙතත්, සියලු බැරෑරුම් හා අවංක ඉතිහාසඥයෝ - ඔවුන්ගේ දේශපාලන සභානුග්‍රහීන් බෝල්ශෙවිකයන් සමග හෝ ඔවුන්ට එරෙහිව හෝ වේවා - 1917 ඔක්තෝබරය කරා වූ කාල පරිච්ඡේදය තුළ බෝල්ශෙවිකයන්ට පැවැති මහජන සහයෝගය පිලිබඳව පවතින ප්‍රබල සිද්ධිවාදක සාක්ෂි දැඩි ලෙස ග්‍රහණය කල යුත්තාහ.

ඇමරිකානු ට්‍රොට්ස්කිවාදී පේම්ස් කැනන්ගේ වචනවලින් කිවහොත්, ඔක්තෝබර් විප්ලවය "සවේනනික මෙහෙයුමක්" විය. ඉතිහාසඥ රෙක්ස් වේඩ් නිරීක්ෂණය කල පරිදි:

විප්ලවය ගැන ලියූ බොහෝ ලේඛකයන් විසින් කම්කරුවන් නිරූපනය කෙරී ඇත්තේ, රුසියානු හා බෝල්ශෙවිකයන් විසින් පහසුවෙන් හසුරුවන ලද්දා වූ අකර්මන්‍යක හා අවිචින්න ජනකායක් ලෙසය. ඇත්තෙන්ම ඔවුහු ඊට හාත්පසින්ම වෙනස් වූවෝය. ඔවුහු කම්හල් රැස්වීම් හා කම්හල් කමිටු හරහා ද, තම විවිධාකාර සංවිධාන හරහා ද, එක් පක්ෂයකට හෝ අනෙකකට දැක්වූ සිය සහයෝගය හරහා ද, සුලබ ලෙස විවිචල හා කම්හල් ගේට්ටු අසල පැවැත්වූ අවිධිමත් රැස්වීම් හරහා ද විප්ලවයේ සක්‍රීය කාර්යභාරයකට උරදුන්හ. 1917 දී, පෙබරවාරියේ හා ඉන් පසුව, පැවැත්වූ විවිධ මහා පෙලපාලි තුළ ඔවුන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් පිලිබිඹු කෙරුණේ, එය ඔවුන්ගේ උත්සුකයන්ගෙන් ගලා ආ තීන්දුවක් වනා, හුදෙක් දේශපාලන පක්ෂ විසින් ඔවුන් හසුරුවනු ලැබීමක් නොවේ: සහභාගිත්වය ඔවුන්ගේ තෝරා ගැනීම විය.⁴

මෙම දේශනය, රුසියානු විප්ලවය පසුපස පැවැති මහජන ව්‍යාපාරය විසින් අත්පත් කර ගැනුණු වඩාත් වැදගත් රූපාකාරයන් අතරින් සමහරක් පිලිබඳව සාකච්ඡා කරනු ඇත. කම්හල් කමිටු හා කම්කරුවන්ගේ පාලනය පිලිබඳ සංසිද්ධිය ඊට ඇතුළත් වේ. ජූලි දිනවලින් ඉක්බිති බෝල්ශෙවික් නැඟිටීමේ එලිපත්ත දක්වා වූ කාල පරිච්ඡේදය තුළ, හා විශේෂයෙන්ම කොර්නිලොව් සිද්ධිය සමයේ, ඔවුන් විසින් ඉටු කෙරුණු තීරණාත්මක කාර්යභාරය කෙරේ මගේ අවධානය යොමු වනු ඇත.

බෝල්ශෙවිකයන් හා කම්කරු පන්තිය

1917 වසරේ ආරම්භය වන විට පෙට්‍රොග්‍රෑඩිය ලෝකයේ විශාලතම කාර්මික බලාගාරවලින් එකක් විය. එය ප්‍රාන්තයක පිහිටි නිසංසල, හුදෙකලා ස්ථානයක් නොව, එවකට යුරෝපයේ පස්වන-

විශාලතම පුරවරය විය. සාර්ගේ හමුදා සඳහා යුද උපකරණ නිපදවීම කම්හල් තුළ ක්‍රියාත්මකව පැවති අතර, එම කම්හල්වලින් වැඩි කොටස, ස්වයංක්‍රීය යන්ත්‍ර පුලුල් ලෙස භාවිතා කරමින් විදුලි බලයේ නව්‍යතම තාක්ෂණය මත ක්‍රියාත්මකව පැවති ඒවා විය. රුසියානු අධිරාජ්‍යයේ වැඩි කොටසක් සැබැවින්ම ග්‍රාමීය දුර්වලතාවයේ හා පසුගාමීත්වයේ ගොහොරුව තුළ ඒ රි තුඩු තතු තුළ, පෙට්‍රොග්‍රැඩය සිය දැවැන්ත කම්හල් ප්‍රදේශ, මහා කම්කරු හමුදාවන් හා නිෂ්පාදන තාක්ෂණයේ සාපේක්ෂ ඉහල මට්ටම සමග එකී හුදුරුකරයෙන් ඉහලට එසැවී නැගී සිටියේය.

1917 වන විට පෙට්‍රොග්‍රැඩ් අගනගරය තම වටපිටාවේ පැවැති ගම්බද පෙදෙස්වලින් දිලිඳුබවට ඇද දමා සිටි ගොවියන් ලක්ෂ ගනනින් ඒ තුලට ඇද ගනු ලැබ, ඔවුන් වඩ වඩාත් වර්ධනය වන වේගයකින් නිර්ධනීකරනය කරමින් පැවතින. යුද්ධයට පෙර 15 වසර තුළ පෙට්‍රොග්‍රැඩය තුළ කම්හල් කම්කරු ශ්‍රේණිවලට අයත් සංඛ්‍යාව 73.000 සිට 242.6 00 දක්වා වර්ධනය විය. 1917 වන විට මෙම සංඛ්‍යාව 417,000 දක්වා වැඩි ගියේය. ⁵ රුසියාව සමස්තයක් ලෙස සැලකූ කල, කම්කරු පන්තිය 1905 පැවැති දශ ලක්ෂ 1.5 සිට 1917 වනවිට දශලක්ෂ 2 ක් පමණ දක්වා වැඩි තිබුණි. ⁶

ලෝහ කම්කරුවෝ පෙට්‍රොග්‍රැඩ් කම්කරු පන්තිය තුළ ප්‍රමුඛස්ථානය ගෙන සිටියේය. ඔවුන් ක්‍රියා කරවූ යන්ත්‍ර එසමයෙහි පෙනී ගියේ විද්‍යා ප්‍රබන්ධයක එන යන්ත්‍ර සේය: "නවතම වර්ගයේ විදුම් යන්ත්‍ර, ටර්බ් ලියවනපට්ටල, සිරස් බෝරිකිරීමේ යන්ත්‍ර, ස්වයං-ක්‍රියාකාරී මට්ටම් ගැමේ යන්ත්‍ර, සහ නිරස් ඇලි කැපුම් (මිලිං) යන්ත්‍ර." ⁷

1917 වසර ආරම්භ වන විට පැවැති පෙට්‍රොග්‍රැඩය, අප්‍රමාන අභ්‍යන්තර ආතතීන්හි හා ප්‍රතිවිරෝධයන්හි පුරවරයක් විය. පෙට්‍රොග්‍රැඩ්හි පාලක ප්‍රභූහු සුරංගනා කථාවල එන ඵෙස්වරියයන් බදු සුබෝපහෝගී ජීවිතයක් ගත කලහ. ඔවුහු වංශාධිපති පටිපාටියකින් හොබවනු ලැබ, සිය පදවිනාමවලින් ආමන්ත්‍රනය කරන ලද්දෑහ. ඔවුන්ගේ රන් පතින් සැරසූ මාලිගා තුළ වැඩකාරයින් ද රියදුරන් ද ඔවුන්ට සේවය සලසනු වස් රුදී උන්හ. එම පුරවරය තුළම, කම්හල් ප්‍රදේශ තුළ දුම්බටවල සෙවනැලි අතර, යුරෝපයේ බැර කර්මාන්තයෙහි විශාලතම සංකේන්ද්‍රනයන්හි පිලිකන්තේ, දැවැන්ත කුලී නිවාස සමූහයක් තිබිණි. පෙට්‍රොග්‍රැඩ්හි ගෙවල් කුලී මිල අභස උසට නැගී පැවතින. බොහෝ කම්කරුවන් හවුලේ බෙදා ගත් කාමර තුළ තනි පටු ඇඳුන් සඳහා කුලිය බෙදා හදා ගත්තේ එක් අයෙකු නිදා සිටියදී අනෙක් තැනැත්තා හෝ තැනැත්තිය තම සේවා මුරයෙහි නියැලෙමිණි. ⁸

වාතය විෂ සහිත වූ ද, සේවා කොන්දේසි අනාරක්ෂිත වූ ද තතු යටතේ කම්හල්වල වැඩ කිරීමෙන් කායිකව තලා දමන සුලු කාර්යයක් විය. කාර්මික අනතුරු සාමාන්‍ය දෙයක් විය; කම්කරුවෝ එක්කෝ යන්ත්‍රවලට අසු වූහ, නැතහොත් අධික වෙහෙසින් හුදෙක් ඇඳ වැටුණාහ. පෙට්‍රොග්‍රැඩ්හි කම්හලෙක ඇටකටු කුඩුවනතුරු වැඩ කිරීමෙන් කම්කරුවෙකුට ලැබුණු කොපෙක් කාසි අහුර ඔහුගේ කෑම හා නවාතැන් කුලිය ගෙවීමට යාන්තමින් සෑහින. ඔවුහු නිරතුරුවම, ප්‍රමානවත් සනීපාරක්ෂක පහසුකම්, වාතාශ්‍රය හෝ ජල සැපයුමක් නොමැතිව පවුල් පිටින් එකට ගුලි වී සිටියේය. නිර්ධන පන්ති ප්‍රදේශවල යටතල පහසුකම් නොතකා හරිනු ලැබ තිබින. නැතහොත් ඒවා කොහෙත්ම නොතිබින. බොහෝ කම්කරුවෝ තමන්ට ලැබෙන අඩු වැටුපෙන් රැබල් කිහිපයක් ගම්බදව තමන්ගෙන් යැපෙන තැවුලට පත්ව සිටි ශ්‍රදාහීන් වෙත යවනු වස් භාමතෙන් සිටියාහ. ඉහල ජීවන වියදම හා නිවාස කුලී පියවා ගනු සඳහා දසදහස් ගනන් පෙට්‍රොග්‍රැඩ් ස්ත්‍රීන් තවදුරටත් ශ්‍රම බලකායට එක්කර ගනු ලැබුනේ පුරුෂයන්ට වඩා අඩු වැටුපකටය.

පෙට්‍රොග්‍රැඩයේ කම්කරු පන්තියට සියලු ආකාරයන්හි දේශපාලන ප්‍රකාශනය සහමුලින්ම පාහේ තහනම් විය. වරෙකට එක් අයෙකු පමණක්, තම දුක්ගැනවිලි පෞද්ගලිකව කලමනාකාරීත්වයට දැනුම් දෙන ලෙස ඔවුන්ට උපදෙස් දී තිබින. යම් හෙයකින් කම්කරුවන් වර්ජනය කිරීමට ප්‍රයත්නයක් දැරුවහොත් ඔවුන්ට

පොලිසියෙන් ගුට්බැට කැමේ, සිරගත කිරීමේ හෝ සයිබීරියාවට පිටුවාහල් කිරීමේ අවදානමට මුහුණ දීමට සිදුවිය. 1915 ජුනි මස කොස්ට්‍රොනමාහි වැඩ වර්ජිත රෙදී වියන්නන්ට වෙඩි තැබූ පොලිසිය, එයින් සිව් දෙනෙක් මරා දමා නව දෙනෙකුට තුවාල සිදු කලේය. ඉන් මාස දෙකක් ඇවෑමෙන් ඉවානොවෝ-වොස්නේසන්ස්කිහි දී හමුදා හටයන් කම්කරුවන්ට වෙඩි තැබීමෙන් දහසය දෙනෙකු මරනයට පත් වී 30 ක් තුවාල ලැබුහ.

සාර්වාදී අධිපතිහු කම්හල් ප්‍රදේශ තුළ ඔන්තුකරුවන් හා රහස් පොලිස් නිලධාරීන්ගේ ජාලයක් පවත්වා ගෙන ගියහ. "දේශපාලනිකයාගේ හංවඩු ගැසුණු කම්කරුවෝ අපලේඛනගත කරන ලද්දෑහ, ඉන්පසු කිසිදු කම්හලක් ඔවුන් සේවයට බඳවා නොගනු ඇත. යුද ප්‍රයත්නයට සම්බන්ධිත කර්මාන්ත, හමුදා විනය යටතේ පවත්වා ගෙන යනු ලැබුණු අතර ඒවායෙහි දී, කවරාකාර හෝ නොඑකඟවීමක් දෝර්ගිකමක් ලෙස හංවඩු ගසන ලදී. දහස් සංඛ්‍යාත අවස්ථාවන්හි දී සාර්වාදී අධිපතිහු දේශපාලන ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධයෙන් සැකයට පාත්‍ර වූ කම්කරුවන් හමුදාවට බලහත්කාරයෙන් බඳවා ගෙන ඔවුන් යුද පෙරමුණට යැවීමට ක්‍රියා කලේය.

ලොක්කන් මේ කම්හල් පාලනය කලේ දෙවැනි ඒකාධිපතියන් සේය. වැඩමුරය ආරම්භයේදී භෝමන්වරයා, වඩාත්ම අවමන්සහගත ආකාරයෙන් කම්කරුවන් රැස් කොට, ඔවුන් යන්ත්‍ර කලා දක්කා හරියි. කම්කරුවන් මෙකී වැඩ මූලිකයන් හඳුන්වා දුන්නේ "පුංචි සාර්ලා" ලෙසය. (එය හරියටම ඇද දවසේ ඇමරිකානු කම්කරුවන් සුවිශේෂී ආකාරයෙන් අපවාදාත්මක කලමනාකරුවෙකු "පුංචි මුම්ප්" ලෙස හැඳින්වීමට ඉඩ ඇති පරිද්දෙනි).

වැඩමුරය අවසානයේ කම්හලෙන් පිටවන විට ඔවුන් පරීක්ෂාවට ලක් කෙරින. ඒ, ඔවුන් සොරකම්කිරීම වැලැක්වීමටයැයි කියන ලදී. සත්තකින්ම පෙට්‍රොග්‍රැඩ් කම්කරුවෝ අඩු වැටුප් හා අනතුරුදායක සේවා කොන්දේසි හා දේශපාලන නිදහස අහිමි කරනු ලැබීම කෙරේ අප්‍රිය වූහ. එහෙත් ඔවුහු මෙම පරීක්ෂාවන්ට විශේෂයෙන්ම වෛර කලේය. මක්නිසාදයත් එම පරීක්ෂාවන්, මනුෂ්‍යයන් ලෙස තම සාරභූත අභිමානයෙන් යම් කොටසක් සොරා ගත් බවක් ඔවුන්ට හැඟී ගිය හෙයිනි.

මෙකී මර්දනකාරී තතු පවතිද්දීම, පෙට්‍රොග්‍රැඩය තුළ උද්දීප්ත වූ දේශපාලන යටිබිමක් ද පැවැත්තේය. "සමාජවාදය", "මාක්ස්වාදය" හා "විප්ලවය" වැනි වචන සංසරනය වෙමින් පැවතින. වාසි අවාසි නොතකා කම්හල්වල වර්ජන ඇතිවිය. තවද, වර්ජනයක් ඇතිවී නම්, (1) කම්හල තුළ බෝල්ශෙවික් සෙලයක් පැවතීමට, හා (2) ඊට ඉහත වර්ජනවල යෙදී අත්දැකීම් ඇති කම්කරුවන් වර්ජනයට සම්බන්ධ වී සිටීමට, විශාල ඉඩකඩක් පැවතින. ⁹

කෙසේවෙතත්, බෝල්ශෙවික් පක්ෂය වෘත්තීය සමිති ව්‍යාපාරයක් නොවීය. බෝල්ශෙවිකයෝ ආර්ථික හා වැඩපලේ කාරනා සම්බන්ධයෙන් වර්ජන සංවිධානය කලේ පමණක් නොවූහ. හැකි සෑම විටෙකදීම ඔවුහු කම්කරු පන්තියේ ආර්ථික අරගලවලට ස්වාධීන දේශපාලන අනුලක්ෂනයක් ලබා දීමට ප්‍රයත්න දැරුවෝය. කම්කරුවන්ට ඉතිහාසය, දේශපාලනය හා සංස්කෘතිය පිලිබඳව උගැන්වීමට බෝල්ශෙවිකයෝ ක්‍රියා කලහ. තමන්ගේම අරගලවල ඉතිහාසය පිලිබඳ දැනුම ද, දේශපාලන හා ආර්ථික තතු සහ රුසියාව හා යුරෝපය තුළ වර්ධනයන් පිලිබඳ අවබෝධයක් ද, සෙසු පන්ති හා සමාජ ස්ථරවල උත්සුකයන්ට එරෙහිව ජාත්‍යන්තර කම්කරු පන්තියේ ස්වාධීන දේශපාලන හා සමාජ උත්සුකයන් පිලිබඳ ඇගයීමක් ද කම්කරු පන්තිය වෙත ගෙන ඒමට - එනම් වෙනත් වචනවලින් කිවහොත්, කම්කරු පන්තිය තුළ සමාජවාදී විඥානය වර්ධනය කිරීමට - ඔවුහු සෑම ප්‍රයත්නයක්ම දැරූහ.

බෝල්ශෙවිකයන් හා මෙන්ෂේවිකයන් අතර හේදය ඇති වූ තැන් පටන් බෝල්ශෙවිකයෝ, ස්වයංසිද්ධ විඥානය හා සමාජවාදී විඥානය අතර විලක්ෂනයක් පිලිබඳව අවධාරනය කලහ. "කම්කරු පන්ති ව්‍යාපාරයේ ස්වයංසිද්ධ වර්ධනය විසින් මග පෙන්වනු ලබන්නේ ධනේශ්වර දෘෂ්ටියට යටත්වීම කරා" යයි කල යුත්තේ කුමක් ද කෘතිය තුළ ලෙනින් ලිවීය. මක්නිසාදයත්, "ස්වයංසිද්ධ

කම්කරු පන්ති ව්‍යාපාරය යනු වෘත්තීය සමිතිවාදයයි.... තවද, වෘත්තීය සමිතිවාදයේ අර්ථය වන්නේ කම්කරුවන් ධනේශ්වර පන්තියේ දෘෂ්ටිවාදී වනලත් කිරීමයි. ඒ අනුව, අපේ කර්තව්‍යය ..... වන්නේ ස්වයං-සිද්ධතාවට එරෙහිව සටන් වැදීමයි. කම්කරු පන්ති ව්‍යාපාරය ධනේශ්වරයේ තටු යටට ගෙන යාමේ මෙම ස්වයං-සිද්ධ, වෘත්තීය-සමිතිවාදී ප්‍රයත්නයෙන් එය ඉවතට යොමු කිරීමයි.” ඒ වෙනුවට එය විප්ලවවාදී පක්ෂයේ තටු යටට ගෙන ඒමයි. ¹⁰

ට්‍රොට්ස්කි සිය රුසියානු විප්ලවයේ ඉතිහාසය කෘතිය තුළ පහත දැක්වෙන වගුව ඇතුළත් කරයි. ¹¹ එහි ආර්ථික (ඉල්ලීම් මත සිදු කෙරුණු) වර්ජන හා දේශපාලන වර්ජන අතර විලක්ෂණයක් දැක්වේ. ආර්ථික වර්ජනයක් වැටුප්, වැඩකරන පැය ගනන හෝ සේවා කොන්දේසි පිලිබදව සැලකිලිමත් වූ අතර, දේශපාලන වර්ජන ආන්ඩුවේ පිලිවෙත්වලට අභියෝග කිරීම, අනෙකුත් කම්කරුවන් හෝ ඔවුන්ගේ නායකයන්ට හිංසා පීඩා පැමිණවීමට එරෙහිව විරෝධය පෑම, එසේත් නැතහොත් - ලේ වැකි ඉරිදා වැනි - කිසියම් වැදගත් ඓතිහාසික සංසිද්ධියක සංවත්සරය සනිටුහන් කිරීම සිදු කළේය. 12 සත්තකින්ම බොහෝ වර්ජනවලදී දේශපාලන හා ආර්ථික යන දෙවර්ගයේ ම ඉල්ලීම් ඉදිරිපත් කෙරුණු අතර, කිසියම් දෙන ලද වර්ජනයක නියැලී සිටි තනි කම්කරුවන්ගේ විඥානය නායකත්වය විසින් මතු කෙරුණු ඉල්ලීම්වලින් ඔබ්බට ගමන් කලා විය හැකිය. කෙසේවෙතත්, දේශපාලන වර්ජනවල වර්ධනයවීම මෙකී කාල පරිච්ඡේදය තුළ කම්කරු පන්ති ව්‍යාපාරයේ දේශපාලන විඥානය පිලිබද වැදගත් බැරෝමිටරයක් (පීඩනමානසක්) විය.

දේශපාලන වර්ජන, 1903-1917

1905 විප්ලවයෙන් අනතුරුව පැමිණි ප්‍රතිගාමීත්වයේ කාල පරිච්ඡේදයෙන් ඉක්බිතිව විප්ලවවාදී කම්කරු පන්ති අරගල යලි පැනනැගීම, අද දින නිශ්චිත ලෙස ප්‍රතිරාව නංවන වචනවලින් ට්‍රොට්ස්කි ගෙන හැර දක්වයි.

මහා පරාජයන් විසින් ජනශා දීර්ඝ කාලයකට අධෛර්යමත් කරනු ලැබේ. දැනුවත් විප්ලවකාරී කොටස්වලට මහජනශා මත ඇති බලපෑම අහිමිව යයි. තවමත් මුලුමනින් දවා ලනු නොලැබූ ප්‍රාන්තිකවයන් හා මිත්‍යා විශ්වාස යලි ජීවය ලබයි. ... සංශයවාදීහු උපහාසාත්මකව සිය හිස් සලකි. 1907-11 අවුරුදු ගෙවී ගියේ එපරිද්දෙනි. එහෙත් මහජනශා තුළ ක්‍රියාත්මක සුක්ෂ්ම ක්‍රියාවලින් විසින් පරාජයේ මනෝමය තුවාල සුවපත් කරනු ලැබේ. සිද්ධීන්හි නව වටයක්, නැතහොත් මතුපිටට යටින් ඇතිවන ආර්ථික ආවේගයක් විසින් නව දේශපාලන වක්‍රයක් විවෘත කෙරෙයි. විප්ලවවාදී කොටස්වලට යලිත් සිය ප්‍රේක්ෂාගාරය හිමි වේ. අරගලය වඩාත් ඉහල මට්ටමකින් යලි විචර වේ. ¹³

විප්ලවයට පෙර ඇත්තේම පුට්ලොව් කම්හලේ සේවය කල බෝල්ශෙවික්වාදී ලෝහ කම්කරුවෙකු වූ ඇලෙක්සැන්ඩර් බුයිකෝගේ නිබන්ධයෙහි කෙටි උපුටා දැක්වීමක් පිලිබදව සඳහන් කිරීමට මට අවශ්‍යය. මෙම ජේදය තුළ ඔහු, සිය ලෝහ කම්කරු සගයන් දිනා ගැනීමට තමන් දැරූ ප්‍රයත්නය විස්තර කරයි. ඔහුට පොර බදන්නට සිදු වූ, එවකට “පුහුනු ශ්‍රමිකයන්” ලෙස හඳුන්වනු ලැබුවත් අතර පොදුවේ කලක සිට මුල් බැස පැවැති ඇතැම් ප්‍රාන්තිකවයන් පිලිබදව ඔහු ලියා ඇති දේ වලින්, බිම් මට්ටමේදී බෝල්ශෙවිකයන් වසර ගනනක් පුරා සිදු කල ඉවසිලිවන්ත කාර්යභාරය පිලිබද යම් අවබෝධයක් ලැබේ. ඔහු මෙසේ ලියයි:

යම් තරුණයෙක් වැඩිහිටි පුහුනු වැද්දුම්කරුවෙකු හෝ ලියවන පට්ටලකරුවෙකු සමග කථාබන්ධක් ආරම්භ කලහොත් ඔහුට මෙසේ කියනු ඇත: “මුලින්ම නුඹ මිටිය හරිහැටි අල්ලා ගන්නා හැටි සහ කපන කටුවක් හා පිහියක් පාවිච්චි කරන හැටි උගත යුතුය. ඊට පසු නුඹට අනුන්ට ඉගැන්වීමට යමක් තමා සතුව ඇති මිනිසෙකු ලෙස තර්ක කිරීමට පටන් ගත හැක.” අවුරුදු ගනනක් මෙය ඉවසා දරා සිටීමට අපට සිදුවිය. ඔබට සංවිධායකයෙකු වීමට අවශ්‍ය නම්, ඔබ ඔබේ රැකියාව හොඳින් දැනගත යුතුය. ඔබ එසේ කලහොත්, එවිට ඔවුන් ඔබ ගැන මෙසේ කියනු ඇත -ඔහු නරක හාදුයෙකු නොවේ-

ඔහු හොඳින් වැඩ කරන අතර, දේශපාලනයේ දී ඔහුට හොඳ මොලයක් තිබේ. ¹⁴

කම්කරු පන්තිය තුළ සිය උද්ඝෝෂනයන්හි දී බෝල්ශෙවික් පක්ෂය අවධාරනය කලේ සියලු ජනවර්ගයන්ට අයත්, සෑම පසුබිමකින්ම පැමිණි ස්ත්‍රී පුරුෂ කම්කරුවන් සැමදෙනා ධනපති ක්‍රමයට හා යුද්ධයට එරෙහිව පොදු අරගලයක් තුළ එක්සත් විය යුතු බවටය. පැවැති තතු තුළ කැපී පෙනෙන සුලු සංඛ්‍යාවක නායිකාවන් පිරිසක් බෝල්ශෙවික් පක්ෂයෙහි වූහ - නදෙස්දා කාප්ස්කායා, ඇලෙක්සැන්ද්‍රො කොලොන්තායි, එලිනා ස්ටැසෝවා, සහ අනෙකුත් අය- තවද, එය කම්කරු පන්ති ස්ත්‍රීන්ට ආමන්ත්‍රනය කල පුවත්පතක් - රබෝට්ටිට්සා - පල කළේය. ¹⁵

කම්කරුවෙකුගේ දියනිය වූ ක්ලේව්දියා නිකොලේවා 1893 දී උපත ලැබ, 1909 දී, එනම් අවුරුදු 16 ක පමණ වයසේ දී, බෝල්ශෙවික් පක්ෂයට බැඳුණාය. 1917 දී, වයස 24 පමණ කාලයේ, ඇය පෙට්‍රොග්‍රැඩයේ පල වූ රබෝට්ටිත්සා පුවත්පතේ කර්තෘ මන්ඩලයෙහි සේවය කලාය -මෙය ප්‍රමුඛ පෙලේ දේශපාලන වගකීමකි- බෝල්ශෙවික් පක්ෂයට එවැනි, ආශ්චර්යවන්තයන් ලෙස පමණක් විස්තර කල හැකි, තරුණ නායක නායිකාවෝ බොහෝ සිටියහ. විප්ලවයෙන් පසු ට්‍රොට්ස්කිට සහාය දුන් නිකොලේවා වාම විපක්ෂයේ සාමාජිකාවක් වූවාය.

සියලු කම්කරුවන් මුලදීම බෝල්ශෙවිකයන් සමග අත්‍යවශ්‍යයෙන්ම එකඟ නොවූව ද දීර්ඝ කාලයක් පුරා අනවරතව කෙරුණු රහසිගත කටයුතු හරහා බෝල්ශෙවිකයෝ, පෙට්‍රොග්‍රැඩ් කම්කරුවන්ගේ මනස් තුළ දේශපාලන මුක්තිය, සමාජ ප්‍රතිසංවිධානය, සාමය, සමානාත්මතාව හා මානව වර්ධනය පිලිබද වඩාත් දුරදිග යන ඉල්ලීම් පැලපදියම් කිරීමට සමත් වූහ. කම්කරුවන්ගේ උත්සුකයන් පිලිබද වඩාත්ම බැරෑරුම්, වඩාත්ම ධෛර්යමත්, සහ වඩාත්ම සප්‍රතිපත්තික සටන්කරුවන් ලෙස බෝල්ශෙවිකයෝ ගෞරවය දිනා ගත්තෝය.

යුද්ධයට එලැඹීමට ආසන්න සමයේ බෝල්ශෙවිකයන් සම්බන්ධයෙන් වූ පොලිස් වාර්තාවක එන පහත දැක්වෙන වදන් ට්‍රොට්ස්කි උපුටා දක්වයි: “වෙහෙස නොතකා කෙරෙන අරගලයක් සඳහා, ප්‍රතිරෝධය හා අඛණ්ඩ සංවිධානය සඳහා, සුදානම්ව සිටින වඩාත්ම උදෙසාගිමත් හා නිර්භීත කොටස වන්නේ ලෙහින් වටා ඒකරාශී වී සිටින එම කොටසය, එකී සංවිධානයන්ය, එකී මිනිසුන්ය.” ¹⁶ 1917 මුල් භාගය වන විට, අයිවාස්, බැරනොවිස්කි, වල්කන්, නොබෙල්, නිව්ලෙස්නර්, ෆීකික්ස්, සහ පුසිලොව් ආදී කම්හල්වල නාමයන් තුළ වි තුබුනේ බෝල්ශෙවික් පක්ෂයේ සාමාජිකයන් හෝ එහි සහානුභූතියන් වූ සටන්කාමී කම්කරුවන්ගේ ශක්තිමත් බලඇතිවල නාමයන්යටය. ¹⁷

1917 පෙබරවාරියේ, අප දන්නා පරිදි, පෙට්‍රොග්‍රැඩයේ කම්කරු පන්තිය සාර් තන්ත්‍රය පෙරලා දැමීය. දේශපාලන අධස්ථි භූමියේ බුබුලු දමමින් පැවැති මෙම මහා කැකැරුම එසේ පුපුරා මතුපිටට පැමිණියේය. පෙබරවාරි විප්ලවය ඇත්තේම ක්‍රියාවට නංවන ලද්දේ, ට්‍රොට්ස්කි ලියූ පරිදි, “බොහෝ කොටම ලෙහින්ගේ පක්ෂය විසින් අධ්‍යාපනය දෙන ලද, දැනුවත් හා පදම් වූ කම්කරුවන් විසිනි.” ¹⁸ කෙසේවෙතත්, කම්කරු පන්තියේ බහුජන විප්ලවවාදී ව්‍යාපාරය පෙබරවාරියේ දී තවමත් බෝල්ශෙවික් පක්ෂය විසින් එක්සත් කරනු ලැබ හා මග පෙන්වනු ලැබ නොතිබින. ආනුෂංගික ලෙස, කම්කරුවන් සාර් පෙරලා දැමීමෙහි ලා සාර්ථක වූ අතරතුරේම, පෙබරවාරි විප්ලවය විසින් පෙට්‍රොග්‍රැඩය පුරාමත් මුලමහත් රට පුරාමත්, කම්කරු සමිති කම්හල් කම්ටු හා සෝවියට් ඇතුලුව, කම්කරුවන්ගේ අරගලවල ද සියලු හැඩතල හා ප්‍රමාණයන්ගෙන් යුත් ඔවුන්ගේ සංවිධානයන්හි ද විෂමජාතීය ප්‍රාගුණ්‍යනයක් බිහි කරන ලදී.

කම්හල් කම්ටු හා කම්කරුවන්ගේ පාලනය

පෙට්‍රොග්‍රැඩ්හි විප්ලවකාරී කම්කරුවෝ පෙබරවාරි දින වලදී හා ඉතික්බිති කාලයේ, දේශපාලන හා ආර්ථික යන දෙවර්ගයටම

අයත් නොමඳ හා විවිධ ඉල්ලීම් ඉදිරිපත් කලෝය. පෙබරවාරි විප්ලවයෙන් පසු ඉදිරිපත් වූ එක් සුවිශේෂී ලෙස විවිභූ ඉල්ලීමක් වූයේ කම්කරුවන් සාර් පෙරලා දැමීමට ගත කල දින ගනන සඳහා ඔවුන්ට සම්පූර්ණ වැටුප ගෙවන ලෙස ඉල්ලා සිටීමයි.

පෙබරවාරි විප්ලවය අතරතුර "දොට්ට දැමීම" යන අර්ථය දෙන carting out නම් සංසිද්ධියක් පුලුල්ව පැතිර ගොස් තිබිණ. පෙට්ටෝග්‍රැඩ් කම්හල්වල කම්කරුවෝ කලමනාකරුවන් හා ෆෝමන්වරුන් අල්ලා ගෙන, ඔවුන් විල්බැරෝවල දමා, කම්හල්වලින් බැහැරට ගෙන ගොස් එලියේ අතහැර දැමූහ. මෙම "දොට්ට දැමීමේ" සිරිත වහා පැතිර ගිය අතර ඉක්මනින්ම එය කවුරුන් දන්නා දෙයක් බවට පත්විය. ඉතිහාසඥ ස්ටීවන් ජී. ස්මිත් මෙසේ ලියයි:

"දොට්ට දැමීම" යනු කම්කරුවන් මනුෂ්‍යයන් ලෙස තමා සතු උදාරත්වය සංකේතාත්මකව තහවුරු කිරීමක් වූ අතර, තම දෛනික වැඩකරන ජීවිතය තුළ එම උදාරත්වය ඔවුන්ට අහිමි කලවුන්ට දැක්වූ වාරිතානුකූල නිගරුවක් විය.¹⁹

වෙනත් වචනවලින් කිවහොත්, කම්කරුවෝ හුදෙක් සාර් පහ කර දැමීමෙන් සැහීමකට පත් නොවූහ, කම්හල් තුළ සියලු "පුංචි සාර්ලා" ද පහකර දැමීම අත්‍යවශ්‍ය විය.

බොහෝ කම්හල්වල කම්කරුවෝ තවත් දුර ගියහ. සිය ලොක්කන් "දොට්ට දැමීමෙන්" පසු ඔවුහු තම කම්හල්වල "පාලනය" තහවුරු කර ගත්හ. කම්හල් කමිටු යනු මෙම පාලනය පැවැත්වීම සඳහා කම්කරුවන් භාවිතා කල ආකෘතියයි. පැරණි සාර් අධිරාජ්‍යය පුරා කම්හල්වල කම්කරුවෝ එය අනුයන්තව වූහ. මෙකී කමිටුවල රූපාකාරය හා ව්‍යුහය කම්හලෙන් කම්හලට හා නගරයෙන් නගරයට වෙනස් විය. එහෙත් කම්හල් කමිටු, කම්කරු සම්භවලින් වෙන්කොට දැක්වූනේ, "කම්කරු පාලනය" පිලිබඳ සංකල්ප යෙහි.

කම්කරු කමිටු සිය කම්හල්වල ගිනුම් පොත් අත්පත් කොට ගෙන ඒවා විවෘත කලහ. සේවයෙන් කම්හල්වල ලාභ නොලැබීම ගැන කියා සිටිමින් වැටුප් අඩු මට්ටමක පවත්වා ගෙන යද්දී ලොක්කන් ලාභ පොදි ගසා ගනිමින් හුන් බව ඇතැම් අවස්ථාවල ඔවුහු සොයා ගත්හ. කම්හල් කමිටු මූල්‍යම හා භාණ්ඩ ලේඛන පිලිබඳ තොග ගනන් බැලූහ. ධනපතින් හා ප්‍රතිගාමීන්, නිෂ්පාදනය හා බෙදාහැරීම කඩාකප්පල් කිරීම මගින් කම්කරුවන්ගේ ව්‍යාපාරය අපකීර්තියට පත් කිරීමට දිගටම උත්සාහ ගනිමින් සිටි අතර, කමිටු විසින් එකී ප්‍රයත්න නිෂ්ප්‍රභ කොට හෙලිදරව් කරන ලදී. සේවයට බඳවා ගැනීමේ හා සේවයෙන් පහ කිරීමේ පාලනය කමිටු ඒකපාර්ශ්විකව තමා අතට ගත්හ. අපවාදාත්මක කලමනාකරුවන් පහ කිරීමේ හා අපලේඛනගත කෙරුණු කම්කරුවන් යලි බඳවා ගැනීමේ අයිතිය තමාට ඇතැයි ඔවුහු නිවේදනය කලෝය.

මෙම සංසිද්ධිය ට්‍රොට්ස්කි විසින් 1917 ට පෙරාතුව නිරවද්‍ය ලෙස පෙරදක්නා ලදී. "නිර්ධනීන්ගේ හා ගොවීන්ගේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ආඥාදායකත්වය" පිලිබඳ සටන්පාඨය සම්බන්ධයෙන් ලෙහින් සමග තමන්ට පැවැති මතභේදය තුළ ට්‍රොට්ස්කි මෙසේ සඳහන් කලේය: "විප්ලවයේ සමස්ත ගමන්මග විසින් නිර්ධන පන්තිය තල්ලු කර දමනු ඇත්තේ... බලය දෙසටය."²⁰ සාර් පෙරලා දැමීමෙන් හා ධනපති-ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී තන්ත්‍රයක් නිර්මාණය කිරීමෙන් කෘත්‍රිම ලෙස නතරවීමට එයට නොහැකි වනු ඇත. විප්ලවයේ නායක සමාජ බලවේගය ලෙස කම්කරු පන්තිය තම සේවා ස්ථානයෙන් ආරම්භ කරමින්, තම උත්සුකයන් සුරක්ෂිත කර ගැනීම හා ඒවා ප්‍රගමනය කිරීම අවහිර කල යුතු නැති අතර, එසේ කල නොහැකි ද වනු ඇත.

1917 වැනි සමාජ අරගල සුලු කුණාටු පිලිබඳව සාකච්ඡා කිරීමේදී යමෙකුට විශ්ව සාධාරණ ගුණාංගීකරනයක් සිදු කිරීමේ දුෂ්කරතාවයට මුහුණදීමට සිදුවේ. සෑම පොදු ගුණාංගීකරනයකටම ව්‍යතිරේකයන්, ප්‍රාදේශීය ප්‍රභේදයන් සහ කාලය ගතවීමේ දී ඇතිවන විභාජනීම් හා උච්චාවචනයන් පවතී. බෝල්ශෙවිකයන්, මෙන්ෂේවිකයන්, සමාජ විප්ලවකාරීන් (එස්ආර්වරුන්) හා පක්ෂවලට සම්බන්ධ නොවූ කම්කරුවන් ආදී වශයෙන් වූ සියල්ලෝ කම්කරු සම්භවල සේම, කම්හල් කමිටුවල ද ක්‍රියාකාරීව සිටියෝය.

කොයිහැට්වෙතත්, 1917 රුසියාව සමස්තයක් ලෙස ගත් කල,

කම්කරු සම්භව වඩාත් ගතානුගතිකත්වය හෝ "දේශපාලනිකව මධ්‍යස්ථතාව" කරා වැඩියෙන් නැඹුරු වූ අතර, කම්හල් කමිටු බෝල්ශෙවිකයන්ට සහාය දැක්වූ බලකොටු බවට පත්ව තිබිණ. බෝල්ශෙවිකයෝ මෙම කමිටු පිහිටුවීම දිරි ගැන්වූහ. කම්හල් කමිටුවල නියෝජිත සම්මේලනයන්හිදී බෝල්ශෙවික අභියෝජනා නැවත නැවතත් සම්මත විය.

කම්හල් කමිටුවලට නීත්‍යානුකූල පිලිගැනීම ලබා දෙන අතරම, ඒවා වෘත්තීය සම්භවල කාර්යභාරයට ඉඳුරාම සීමා කර ගැනීම මගින් කම්හල් කමිටු සමග පෙර බැඳීමට තාවකාලික ආන්ඩුව තැන් කලේය. ජුනි 13 වන දින කම්හල් කමිටු සම්මේලනයක් අමතා කල සිය කථාව තුළ, එවැනි ප්‍රයත්න ප්‍රතික්ෂේප කරන ලෙස ලෙහින් කම්කරුවන්ට බල කලේය. "සහෝදරවරුනි, කම්කරුවනි, ඔබට කල්පිත ප්‍රබන්ධ පාලනය නොව සැබෑ පාලනය ලැබෙන බවට වගබලාගන්නා" ලෙස ඉල්ලා සිටි ලෙහින්, "කඩදාසියේ පමනක් පවතින ප්‍රබන්ධමය පාලනය .... ප්‍රතික්ෂේපනය කිරීම සඳහා ගෙන එනු ලබන සියලු යෝජනා වඩාත්ම ස්ථිරසාර ආකාරයෙන් ප්‍රතික්ෂේප කරනල ලෙස" ද නිවේදනය කලේය.²¹

කම්හල් කමිටු ශික්‍ෂයෙන් පැතිර ගියේය. ජුනියේ පැවැති කම්හල් කමිටු සම්මේලනයක දී කම්කරුවන් 5,000 කට වඩා සිටින කම්හල් සියයට 100 ක්ම නියෝජනය විය. මෙම සම්මේලනවලට සහභාගිවීම සඳහා වැඩබිමෙහිදීම සිය සහෝදර කම්කරුවන් විසින් තෝරා පත්කර ගැනුණු නියෝජිතයෝ සිය කම්හල් එකලස් පේලිවල සිට කෙලින්ම එහි පැමිණියෝය.

භාමිපුත්තු ඇත්තෙන්ම මෙකී කමිටු ගොඩ නැඟීමට එරෙහිව තමාට හැකි උපරිම වෙර යොදා සටන් කලෝය. කම්කරුවන් 19 දෙනෙකු සේවය කල එක්තරා සම් භාණ්ඩ වැඩපොලක කම්කරුවන් කමිටුවක් පිහිටුවීමට ප්‍රයත්න දරන ලදුව, එහි ගිම්යා මුලු කම්කරු පිරිසම සේවයෙන් පහ කල බවට වාර්තාවක් පවතී.²² පාලනාධිකාරිය කමිටු නායකත්වය අස් කර දැමීමට උත්සාහ කරන ලද, හා නායකයන් යලි සේවයේ පිහිටුවන ලෙස කම්කරුවන්ට වැඩ වර්ජනය කිරීමට සිදුවූ තවත් අවස්ථා තිබිණ.

කම්කරුවන් හා ඔවුන්ගේ දරුපවුල් භාමතෙන් සිටින අවස්ථාවන්හි දී කම්හල් කමිටු ආහාර නිෂ්පාදනය කිරීමට හා ආහාර සම්පාදනය සංවිධානය කිරීමට තැත් කලහ. කම්හල් කමිටු කම්හල් තුළ කම්කරු විනය ක්‍රියාවට නැංවූ අතර, මධ්‍යසාර අනිසි භාවිතයට එරෙහිව ඔවුහු උද්ඝෝෂන ව්‍යාපාරයක් දියත් කලෝය. විප්ලවකාරී යුගයේ ව්‍යාකූලත්වය හා අරාජකභාවය මධ්‍යයේ නිෂ්පාදන දාම ක්‍රියාත්මකව පවත්වා ගත් කම්කරු කමිටු, දැවෙන අවශ්‍යතා බවට පත්ව තිබූ ආම්පන්න, ඇඳුම් පැලඳුම් හා පාරිභෝගික භාණ්ඩ නිපදවීමට කටයුතු යෙදුහ.

ඇතැම්විට අධිකාරීන් වඩාත්ම කැලඹීමට පත් කල පියවර වූයේ, තාවකාලික ආන්ඩුවේ සන්නද්ධ හමුදා කෙරේ තමන්ගේ විශ්වාසයක් නොමැති බව නිවේදනය කල බොහෝ කම්හල් කමිටු රතු බලකාය (රෙඩ් ගාඩ්) නම් තමන්ගේම සන්නද්ධ මිලිෂියාවන් ගොඩ නගා ගැනීමයි. රතු බලකායයන් වඩාත්ම ස්ථිරසාර ලෙස ගොඩනංවනු ලැබූයේ හා ඒවා වඩාත්ම සටන්කාමී වූවේ විශේෂයෙන්ම බෝල්ශෙවික කම්හල්වලදීය.

අප්‍රේල් 26 වන දින පීටර්හොෆ්හිදී කම්කරුවෝ රතු බලකායට බැඳිය හැක්කේ කවරෙකුටදැයි සීමා සලකනු කලෝය:

කම්කරු පන්ති සේවා පුෂ්පයට අයත්වූන්ට පමනක් බැඳිය හැකිය. නොවටනා හෝ වැනෙනසුලු අය එහි ශ්‍රේණිවලට ඇතුලු නොවන බවට අපට සහතිකයක් තිබිය යුතුය. රතු බලකායට ඇතුලත්වීමට අපේක්ෂා කරන සැමදෙනාම සමාජවාදී පක්ෂයක ප්‍රාදේශීය කමිටුව විසින් නිර්දේශ කරනු ලැබිය යුතුය.²³

පුරුෂයෝ මෙන්ම ස්ත්‍රීහු ද රතු බලකායේ සේවය කලෝය. රතු බලකාය කම්හල් ප්‍රදේශ ආරක්ෂා කල අතර, කම්කරු නිවාස හා සේවා ස්ථාන අත්ත-දක්ෂිණාංශික බලවේගවල ගෙවල් ගිනි තැබීමේ රුල්ලෙන් රැක ගැනීමට ද ක්‍රියා කලේය. ප්‍රතිවිප්ලවයේ බලවේගවලට එරෙහිව රුසියානු විප්ලවයේ ජයග්‍රහණ ආරක්ෂා කර පෙරට

ගෙන යා හැක්කේ කම්කරු පන්තියට පමණක් රතු බලකාය නිවේදනය කළේය. රතු බලකායන් හෙලා දුටු මෙන්ම ජාතිකයෝ ඒවා ගොඩනැගීම සම්බන්ධයෙන් "ලෙනින්වාදී කැලඹිලිකාරීත්වය"ට දෝෂාරෝපනය කළෝය.

කම්හල් කම්පු සංස්කෘතික ප්‍රශ්න ග්‍රහණය කළේ ඉමහත් සැලකිල්ලකින් යුතුවය. ප්‍රචලෝචි කම්හලේ කම්කරුවෝ පුස්තකාලයක් හා පොත් බෙදා ගැනීමේ සේවයක් සහිත සංස්කෘතික සමාජයක් ඇරැඹුනි. එම සමාජයට 2,000 ක සාමාජිකත්වයක් තිබිණ. මෙම සමාජය සිය අරමුණ අර්ථකථනය කළේ, "කම්කරු පන්තිය එක්සත් කිරීම ද, එය සමාජවාදී ජීවගුණය තුළ මූලික සාක්ෂරතාව සහ සංස්කෘතිය මත රඳා පවත්නා අත්‍යවශ්‍ය සාමාන්‍ය දැනුමෙන් හා පොදු වර්ධනයෙන් වැඩි දියුණු කිරීම ද" ලෙසය. ²⁵

1917 මාර්තු මාසේ දී, වසිලේස්කි දූපතෙහි, නව දඳුව නම් ක්‍රම සමාජයක් ආරම්භ වූ අතර, ඉක්මනින්ම පයිප්ප වැඩිපලේ කම්කරුවන් අතරින් 800 ක් දෙනා ඊට බැඳුණහ. මෙම සමාජය කම්කරුවන් වෙනුවෙන් භූගෝල විද්‍යාත්මක ගවේෂණයක්, ධූමයානු ගවේෂණයක්, දේශන හා පිත්තල සංගීත භාණ්ඩ වාදනය කෙරෙන වාදන ප්‍රසංගයක් ද සංවිධානය කළේය. ²⁶

තුවක්කු කම්හලේ සමාජය විවෘත වූ කල රුසියානු සංගීත නිර්මාපක මොඩස්ට් මුසෝග්ස්කි විසින් මෙහෙයවන ලද ගායන වෘත්තයක ඔපෙරා ගීත ගායනයක් ඉදිරිපත් කෙරුණු අතර, කම්කරු තුර්ය වාදක කන්ඩායමක් ජාත්‍යන්තර ගීතයේ හා කම්කරු මාර්සියෙස් ගීයේ ප්‍රාසංගික ඉදිරිපත් කිරීමක් ද සිදුකෙරිණි. "මෙම සමාජයට පොත් 4,000 කින් සමන්විත පුස්තකාලයක්, කියවීම් කාමරයක්, කුඩා රංග ශාලාවක්, සහ පාසැලක් තිබිණි. සාක්ෂරතාව, නෛතික කාරණා, ස්වභාවික විද්‍යාවන්, සහ ගතිතය උගැන්වීමට සන්ධ්‍යා පන්ති පැවැත්විණි." ²⁷

පෙට්‍රොග්‍රැඩ්හි කම්කරු සමාජයන්හි ඇලෙක්සැන්ඩර් ඔස්ට්‍රොලව්ස්කි, ලියෝ ටෝල්ස්ටෝයි, නිකොලායි ගොගොල් වැනි සුප්‍රකට රුසියානු ලේඛකයන්ගේ මෙන්ම, ජර්මානු නාට්‍ය රචක ජර්ගාඩ් හොප්මන් හා තවත් අයගේ ද නාට්‍ය රචනා දැක්විණ. ²⁸

බෝල්ශෙවිකයෝ, අප හොදින් දන්නා පරිදි, තාවකාලික ආන්ඩුවට හෝ යුද්ධයට සහාය දීම ප්‍රතික්ෂේප කළෝය. වසර පුරා ඔවුහු කම්කරු පන්තිය තුළ අනෙකුත් සියලු ප්‍රවනතාවලට එරෙහිව දේශපාලන අරගලයක් පවත්වා ගෙන ගියේය. සිදුවීම්වල පීඩනය යටතේ කම්හල් එකින්එක බෝල්ශෙවික් පක්ෂයේ දිශාවට පැද්දී එන්නට පටන් ගත්තේය. සිය "රුසියානු විප්ලවයේ ඉතිහාසය" කෘතිය තුළ ට්‍රොට්ස්කි, ප්‍රචලෝචි වැඩබිමේ එක් සංවිධායකයෙකු සෙස්සන් ගෙන් සුවිශේෂී කොට පැසසුම් කරයි:

විප්ලවයේ ප්‍රථම මාසවල දී ප්‍රචලෝචි කම්හල එහි 40,000 ක් කම්කරුවන් සමග සමාජ විප්ලවකාරීන්ගේ බලකොටුවක් විය. එහෙත් එහි ගැරිසනය (ආරක්ෂක රැකවල) වැඩි කලක් එය බෝල්ශෙවිකයන්ට එරෙහිව ආරක්ෂා කළේ නැත. බෝල්ශෙවික් ප්‍රභූතයේ මුද්‍රානෙහි නිරතුරුව දක්නට ලැබුනේ, ඉහතදී ඇදුම් මසන්නෙකුට සිටි වොලොඩාර්ස්කිය. ඇමරිකාවේ වසර ගනනක් ගත කර තිබූ, හොදින් ඉංග්‍රීසි බස කතා කල හැකි යුදෙව්වෙකු වූ වොලොඩාර්ස්කි ජන සමූහයන් ඇමරිකාවේ දී තාර්කිකත්වයෙන්, උපායශිල්පිත්වයෙන් හා ශූර්විරභාවයෙන් යුත් විශිෂ්ට කවිකයෙක් විය. ඔහුගේ ඇමරිකානු ස්වර්ග ගුණය ඔහු සතුව තිබූ නින්තාද නංවන කටහඬට අද්විතීය ප්‍රකාශන ශක්තියක් අත්පත් කර දුන්නේය. දහස් සංඛ්‍යාත ජනශා සහභාගී වූ රැස්වීම්වල එම කටහඬ සංක්ෂිප්තව රැවී පිලිවැටී නැංවීය. මිනිවෙහි නම් කම්කරුවා පවසන පරිදි: "නාර්වා ප්‍රදේශයට ඔහු පැමිණි මොහොතේ සිට, ප්‍රචලෝචි කම්හලේ භූමිය සමාජ විප්ලවකාරී මහත්වරුන්ගේ දෙපාවලට යටත් නාය යන්නට වූ අතර, මාස දෙකක පමණ කාලයක් ගතවන විට, ප්‍රචලෝචි කම්කරුවෝ බෝල්ශෙවිකයන් වෙත දිනා ගනු ලැබූහ." ²⁹

වොලොඩාර්ස්කි යුද සමයේ එක්සත් ජනපදය තුළ ඇදුම් මසන්නන්ගේ ජාත්‍යන්තර වෘත්තීය සමිතියේ හා සමාජවාදී පක්ෂයේ ක්‍රියාකාරකයෙකුට සිටියේය. ඔහු නිව්යෝර්ක්හි ප්‍රවත්පතකට

ලිපි ලිවීය. රුසියාවට සම්ප්‍රාප්ත වීමෙන් පසු ට්‍රොට්ස්කියේ මෙරොයන්ට්සියට එක් වූ ඔහු ඉන් පසු ට්‍රොට්ස්කි සමග බෝල්ශෙවික් පක්ෂයට එක් විය. 1918 දී ඔහු එස්ආර්වරුන් (සමාජ විප්ලවකාරීන්) අතින් ඝාතනය විය.

ප්‍රචලෝචි කම්හල් කම්පු කම්කරුවන් සන්ධ්‍යා පන්තිවලට සහභාගී වීම සඳහා පෙලඹවූහ: "දැනුම යනු සියල්ලයැයි යන අදහස අපේ විඥානය තුලට ගැඹුරින් කිඳා බසින්නට ඉඩ හරින්න. එය ජීවිතයේ හරයයි. ජීවිතයට අර්ථයක් ලබා දිය හැක්කේ එයට පමණකි." ³⁰

දැන් වඩාත් ප්‍රාග්‍යුත දැවෙන ගැටලු වන්නේ සංස්කෘතිය හා බුද්ධිය ලබා ගැනීම සම්බන්ධ ගැටලුය. ... සහෝදරවරුනි, විද්‍යාත්මක දැනුම ලබාගැනීමට ලැබී ඇති අවස්ථාව ලිස්සායාමට ඉඩ නොතබන්න. නිෂ්ඵල ලෙස එක පැයක්වත් අපතේ නොයවන්න. සෑම පැයක්ම අපට අගනේය. අප සටන් වැදී සිටින පන්තිවල මට්ටමට එලැඹීමට පමණක් නොව, ඒවා අභිබවා යාමට ද අපට අවශ්‍යමය. ජීවිතය විසින් දෙනු ලැබ ඇති නියෝගය එයයි. එහි ඇඟිල්ල දිගු වී ඇත්තේ එදෙසටයි. දැන් අප අපේම ජීවිතවල ස්වාමියා බවට පත්ව සිටින අතර, එබැවින් අපි දැනුමේ සියලු අවිඥානවල ස්වාමියා විය යුත්තෙමු." ³¹

එක් සමීක්ෂණයකට අනුව, ප්‍රචලෝචි වැද්දුම්කරුවන් අතර සාක්ෂරතා අනුපාතය සියයට 94.7 ක පමණ ඉහල අගයක් ගත්තේය. පෙට්‍රොග්‍රැඩ් ලෝහ කම්කරුවන් පොදුවේ සැලකූ කල මෙය සියයට 92 ක් විය. මෙය සංසන්දනය වන්නේ යුරෝපීය රුසියාවේ ගම්බද ප්‍රදේශවල එම කාල වකවානුව තුළම පැවැති සියයට 17 ක මට්ටම සමගය. ³²

බොහෝ ආකාරයන්ගෙන් ගත් කල, පෙබරවාරියෙන් පසුව කම්කරුවන්ගේ පාලනය ප්‍රකාශයට පත්වීම දේශපාලන තලයේ පැවැති "ද්වන්ද බලය" වැඩිපොල තුළ පිලිබිඹුවීමක් විය. පාලනයේ ඇතැම් අංශ තත්වවාකාරයෙන් විප්ලවකාරී කම්කරුවන් අතට පත් වූ නමුදු නෛතික ගිම්කම හා පවරාදීමේ අයිතිය දිගටම නීතිප්‍රකාරව ධනපතියන් අතේ පැවතිණ.

කම්කරු පාලනයේ සංසිද්ධිය, නිවැරදි කොන්දේසි යටතේ, "සැලසුම්ගත ආර්ථිකය පුහුණුකිරීම සඳහා වූ පාසැලකැ"යි ට්‍රොට්ස්කි හඳුන්වා දුන්නේය. මෙකී දිශානතීන් ඔස්සේ, 1917 දී, ප්‍රචලෝචි කම්හල් කම්පු වෙලදසැල් කම්පු පිහිටුවීම පිලිබදව පහත දැක්වෙන සවිස්තරාත්මක උපදෙස් ලබාදුන්නේය:

මූලික මට්ටමේ ජීවිතය බලාහඳා ගන්නා මෙම කම්පු හැකිතාක් ස්වාධීනත්වයක් හා මූලිකත්වයක් විදහා දැක්වීම අත්‍යවශ්‍යය. කම්හල්වල කම්කරු සංවිධානයන්හි සාර්ථකත්වය මූලමතීන්ම රඳා පවතින්නේ එය මතය. ස්වයං පරිපාලනයට පුරුදුපුහුණුවීම මගින් කම්කරුවෝ කම්හල් හා වැඩිපොලවල පෞද්ගලික අයිතිය අහෝසි කෙරෙන හා, කම්කරු දැතින් ඉදිකෙරුණු ගොඩනැගිලි ද සමග නිෂ්පාදන මාර්ග සමස්තයක් ලෙස කම්කරු පන්තියේ අතට පත් කෙරෙන එකී කාලය සඳහා අවශ්‍ය පෙර සූදානම අත්පත් කර ගනිති. එනයිත්, කුඩා දේ කරන අතරතුරම, කම්කරු ජනශා [රබොව් නරෝද්] ලඟා වීමට මහත් පරිශ්‍රමයක් දරමින් සිටින එකී මහා අතික්‍රමනයේ පරමාර්ථය අප නිරතුරුව සිහි තබා ගත යුතුය. ³³

පෙබරවාරි විප්ලවයෙන් සසලව සිටි පාලක පන්තියට කෙටි කලක් සඳහා කම්කරු පාලනයට එකඟ වී සිටීමට සිදු වූ නමුත්, ධනපතියන් සිය තුලනය යලි අත් කර ගත් වහාම තම පරමාධිකාරය යලිත් තහවුරු කර ගැනීමට ඔවුහු අධිෂ්ඨාන කොට ගෙන සිටියෝය.

"කම්කරුවන්ගේ පාලනයෙන් සමන්විත තත්ත්වයේ පවතින, එහි සාරයෙන්ම අශමනීය වන විසංවාදයන්; එහි විෂයපථය හා කර්තව්‍යයන් විස්තාරනය කෙරෙත්ම, එම ප්‍රමාණයටම, නොවැලැක්විය හැකි පරිදි තියුණු කෙරෙනු ඇතැ"යි ට්‍රොට්ස්කි පසුව ලිවීය. ³⁴ ට්‍රොට්ස්කි පැහැදිලි කළේ මෙම "ද්වන්ද බලයේ" තත්වයෙන් පිටවීමට ඇත්තේ මාවත් දෙකක් පමණක් බවයි: එක්කෝ කම්කරු පන්තිය විසින් දේශපාලන බලය අල්ලා ගැනීම, නැතහොත් ප්‍රතිවිප්ලවවාදී ආඥාදායකත්වයක්.

කොර්නිලොව් සිද්ධිය

1917 දී රුසියාව තුළ මෙකී දෙවැනි විකල්පය, "කොර්නිලොව් සිද්ධිය" ලෙස ප්‍රසිද්ධියට පත් ජනරාල් කොර්නිලොව්ගේ රජය පෙරලා දැමීමේ ප්‍රයත්නයේ රුසාකාරය අත් කර ගත්තේය. මෙකී කුමන්ත්‍රණයේ සන්දර්භය දැනටමත්, මීට ඉහත පැවැති දේශනය තුළ සාකච්ඡාවට පාත්‍ර වී ඇත.

සියලු වාර්තාවලට අනුව ලිවරේ කොර්නිලොව් යනු මැරවර හා සිත්නොගන්නාසුලු වර්තයකි. ඔහුගේ සගයකු වන ජනරාල් එව්ගිනි මාට්නොව් ඔහු "දේශපාලනයේ විෂයපථය තුළ පරම වශයෙන්ම මැටීමෝලෙකු" ලෙස විස්තර කරන අතර ජනරාල් මිඩායිල් ඇලෙක්සිව් ඔහු විස්තර කර ඇත්තේ "සිංහයෙකුගේ හදවතක් හා බැටලුවෙකුගේ මොලයක් ඇති මිනිසෙකු" සේය. ³⁵ වාර්ගික නිල ඇදුම්වලින් සැරැසී අසිපත් ලෙලවමින් පෙලගැසුන හමුදා හට සේනාංක සමග තමා ප්‍රදර්ශනය කර ගැනීමට කොර්නිලොව් ලොල් ව සිටියේය. මිටි, බකල කකුල් සහිත මිනිසෙකු වූ ඔහු කායිකව කුරිරු, ප්‍රභාරක සුනඛයෙකුගේ අනුරුවක් බඳු විය. ඔහු ක්ලූ ක්ලූක්ස් ක්ලූන් සංවිධානයට තුළු! රුසියානු සංවිධානය වූ බැලැක් හන්ඩ්‍රිඩ්හි සභානුග්‍රහිකයෙක් වූයේය.

හමුදාව තුළ කොර්නිලොව්ගේ වෘත්තීය ජීවිතය සුවිශේෂී ලෙස දීප්තිමත් එකක් වූයේ නැත. 1915 දී වනගැබ තුළ ඉඩාගානේ යමින් සිටි අතරතුර ඔස්ට්‍රියානුවන් විසින් ඔහු අල්ලා ගන්නා ලද නමුදු ඉන් මිදී පලායාමට සමත් විය. කෙරෙන්නිගේ අසාර්ථක වූ ප්‍රභාරක ව්‍යායාමයේ දී පසුබසින සෙබලුන්ට වගවිභාගයකින් තොරව වෙඩි තැබීමට අන කිරීම මගින් ඔහු වෙසෙසින් කැපී පෙනුණේය. මේ හේතුවෙන් සෙබලුන් ස්වාභාවිකවම ඔහුට වෛර කල නමුදු, අන්ත දුක්ඛිනාංශික කවයන් තුළ එය ඔහු ජාතික විරෝධයක් බවට ඔසොවා තැබීය. පසුකලෙක යුද්ධයේදී රිගාව අත්හැර යාමෙන් පසුව කොර්නිලොව් මාර්ගයේ පසෙකින් සිටි සෙබලුන්ට බියසුලුවීම පිලිබඳව චෝදනා කරමින් ඔවුන්ට අහඹු ලෙස වෙඩි තැබීමට සිය නිලධාරීන්ට අන කලේ ඇත්තෙන්ම එම සොල්දාදුවන් විකුමාන්විත ලෙස සටන් කොට තිබියදී ය. නිලධාරීන් ඒ කෲරකම සිදු කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කල කල්හි කෝපයෙන් විරූ වැටුනු කොර්නිලොව් එම නිලධාරීන් ඉහල නිලධාරීන්ට අකීකරුවීමේ චෝදනා යටතේ යුද අධිකරනය ඉදිරියට පැමිණවීමට තර්ජනය කලේය.

කොර්නිලොව්ගේ දේශපාලන වැඩපිලිවෙල ගොරහැඩි, එහෙත් සරල එකක් විය. දෙපිටකාරිටුවෙකු වූ කෙරෙන්නි, මෙන්ශේවිකයන් හා එස්ආර්වරැන් වැනි "මධ්‍යස්ථ" සමාජවාදී පක්ෂ සමග සාකච්ඡා පැවැත්වීමට අදහස් කල අතර, කොර්නිලොව් නම් එවැන්නකට නම්මා ගත හැක්කෙක් නොවේ. කොර්නිලොව් සම්බන්ධයෙන් ගත් කල සියලු සමාජවාදීන් - බෝල්ශෙවිකයන්, මෙන්ශේවිකයන් සහ එස්ආර්වරැන් - "රුසියාවේ අභ්‍යන්තර සතුරන්" වූ අතර ඔවුහු බොහෝදුරට විදේශීය බලවේගවලින් ගෙවීම් ලබන ඔත්තුකරුවන්යැයි සිතිය හැකි අය වූහ. කොර්නිලොව් අගනුවරට පා ගමනින් පැමිණ කම්කරු සංවිධාන සුනුවසුනු කර නායකයන් එල්ලා දමනු ඇති අතර, ඔහුගේ මාවන හරස් කිරීමට තැත් කරන කවරෙකුට හෝ එරෙහිව කාලතුවක්කුව පාවිච්චි කරනු ඇත.

සාර්වාදී ප්‍රභූ හමුදා පැලැන්තීන්, ආන්ඩුවේ නිලධාරීන්, ඉඩම් හිමියන්, සහ ව්‍යාපාරික හා බැංකු අධිපතීන් අතර ජාතියේ ගැලවුම්කාරයෙකුගේ ප්‍රභා මන්ධලය කොර්නිලොව්ගේ හිස මත සිඝ්‍රයෙන් වැඩි දිලුණනට විය. මුඛ්‍යධාරාවේ පුවත්පත් සියල්ලේ සහයෝගය ඔහුට හිමි විය. ඔහුට ප්‍රමුඛ එස්ආර්වරැන්ගේ සහයෝගය පවා හිමි වූ අතර, බෝරිස් සැවින්කොව් මෙන්ම කෙරෙන්නිමත් ඊට ඇතුලත් වූහ.

පෙට්‍රොග්‍රැඩිය කරා කොර්නිලොව්ගේ පා ගමනට පෙරාතුව කෙරෙන්නි සහ කොර්නිලොව් අතර රහස් කුමන්ත්‍රණ මාලාවක් පැවැත්තේය. කෙරෙන්නි කොර්නිලොව්ට නොදෙවැනි පරිද්දෙන් "කොර්නිලොව්වාදියෙක්" වූයේය. (මෙම) මිනිසුන් දෙදෙනා අතර වූ හේදය පැවතියේ, පෙට්‍රොග්‍රැඩියේ කම්කරුවන් තලා දැමීමට අභ්‍යවශ්‍ය බවට ඔවුන් දෙදෙනාම එකඟව සිටී" ලෙසින් සහ

යකඩින්" සැදී ආන්ඩුවේ මුල් පුවුවේ ඔවුන් අතරෙන් කවරෙකු වාඩි වෙන්නේ ද යන කරුණ සම්බන්ධයෙනි. දේශපාලන සංස්ථාපිතය තුළ කොර්නිලොව් කෙරේ වැඩෙමින් පැවැති සහයෝගය තමාගේ ම වාසියට පාවිච්චි කිරීමට යන්න දරමින් ජූලි 31 වැනි දින (පැරනි ක්‍රමයට 18 දා) කොර්නිලොව් යුද හමුදා ප්‍රධානියා ලෙස පත් කලේ ද කෙරෙන්නිමය.

අගෝස්තු 24 වැනි දින (පැරනි 11 දා) කොර්නිලොව් සිය මාන්ඩලික ප්‍රධානියා අමතා, "ලෙනින් විසින් නායකත්වය දෙනු ලබන ජර්මානු ජීපත්තයන් හා ඔත්තුකරුවන් එල්ලා දැමීමට" සහ පෙට්‍රොග්‍රැඩ් සෝවියටය "යලි කොතැනකවත් එකලස් කල නොහැකිවන පරිද්දෙන්" විසුරුවා හැරීමට කාලය එලැබී ඇතැයි පැවැසීය. ³⁶ අගෝස්තු 25 වන දින (පැරනි 12) පෙට්‍රොග්‍රැඩ් කරා ගමන් කරන ලෙස කොර්නිලොව් හමුදාවට අන කලේය. ඔහු මෙසේ නිවේදනය කලේය: "අගෝස්තු 28 වැනිදා සන්ධ්‍යාව වන විට සේනාංක පෙට්‍රොග්‍රැඩියේ නගරාසන්න ප්‍රදේශවල ස්ථානගත වනු ඇත. මා ඉල්ලා සිටින්නේ, පෙට්‍රොග්‍රැඩිය යුද්ධ නීතියට යටත් බව අගෝස්තු 29 වැනිදා නිවේදනය කරන ලෙසයි."

පෙට්‍රොග්‍රැඩ් කරා පිටත් කොට යැවුනු බලඇතිවලට කොකේසියානු ස්වදේශීය අශ්වාරෝහක බලකාය ද, සාර්ගේ "මිලේච්ච බලකාය" ද ඇතුලත් විය. කොර්නිලොව්ට සහයෝගය දැක්වූ අයට අගනගරයේ ඇතිවන්නට නියමිතව තුඩු රැබිර ස්නානය පිලිබඳව වූ තම අධික ආශාව සහවා ගැනීමට අසීරු විය. ඔවුහු එලිපිටම මෙසේ පුරසාරම් කීහ: "ඔය කඳුකර වාසිහු තමන් මරා දමන්නේ කවුරුන්ද යන්න තුට්ටුවකට මායිම් නොකරති." ³⁷ බවල හමුදාව විසින් පසුකලෙක භාවිතා කෙරුනු සටන්පාඨ පිලිබඳව අයෙක් මෙසේ සිහිපත් කරති: "අපට සීමා කිරීම් කිසිත් නැත! දෙවියන් අප සමගය.... දිගට හරහට කපා දමව්!" ³⁸ ඉරාකයේ ඇමරිකානු ආක්‍රමනය හා බැඳී තිබූ පහත දැක්වෙන සටන්පාඨය මීට තුළු වන අද්‍යතන උදාහරනයක් වෙයි: "සියලු දෙනා මරා දමා ඔවුන් තෝරා බේරා වෙන්කිරීම දෙවියන්ට භාර දෙනු!".

කොර්නිලොව් පෙට්‍රොග්‍රැඩිය තුළ සිය හමුදාව සමග කිරීමට සැලසුම් කරමින් සිටියේ කුමක්ද? රුසියාවේ 1905 විප්ලවය පරාජය වූ කල්හි හමුදාව මොස්කව් නගරයේ ජරෙවස්න්යාය ප්‍රදේශයට කාලතුවක්කු වෙඩි තැබීය. කම්කරුවන් හා ඔවුන්ගේ පවුල් තදබඳව හුන් සමස්ත කම්හල් ප්‍රදේශයම කැබලිති බවට පත්විය. මෙම දුක්ඛිනීය ප්‍රයානය දුම්රිය මාර්ග ඔස්සේ පැතිර ගියේය: "දුම්රිය ස්ථානයකට පැමිණෙන හට කන්ඩායම් සියලු දෙනාටම වෙඩි තබන්නට පටන් ගනිති. කිට්ටුවෙන් සිටින කවරෙකු වේවා - ස්ත්‍රීන්, ලමුන්, දුම්රිය කම්කරුවන්, එහි සිටින කවරෙකු හෝ- වෙඩි තබා දමන ලදී. ඇතැමෙකු මාර්ගය දිගේ එල්ලා දමන ලද්දේ ජනයා ක්‍රස්ත කිරීමේ අරමුණෙනි." ³⁹

1871 වසර හා 1917 වසර අතර වූ පරතරය ද 1971 සිට වර්තමානය දක්වා ඇති පරතරයම බැව් සිහිතබා ගැනීම වටහේය. පැරිසියේදී කොමියුනාර්ඩ්වරැන් සමුලඝාතනය කර දැමීම සිදු වී තිබුණේ බෝල්ශෙවික් පක්ෂයේ බොහෝ සාමාජිකයන්ගේ ජීවිත කාලය තුළදී ම වන අතර, නායකත්වය එකී අනතුර පිලිබඳව කිසිදා අන්ධව නොසිටියේය. 1918 දී ප්‍රතිවිප්ලවවාදීන් පින්ලන්තයේ බලය අල්ලා ගත් විට ලක්ෂයකට වැඩි පින්ලන්ත කම්කරුවන් පිරිසක් මරා දමනු ලැබූ බවට වික්ටර් සර්ජ් තක්සේරු කරයි.

එමෙන්ම සටහන් කර ගත යුතු කරුණක් වන්නේ කොර්නිලොව් හා ඔහුට සහාය දුන් අය අතර උන්මත්තක මට්ටමේ යුදෙව්-විරෝධයේ බලගතු සංරචකයක් පැවැති බවයි. කොර්නිලොව්වාදී ජනරාල් ඇන්ටන් ඩෙනිකින් සමග යම් කාලයක් ගත කල බ්‍රිතාන්‍ය යුද වාර්තාකරුවෙකු වූ අර්නස්ට් හොප්සන් පහත දැක්වෙන නිරීක්ෂනයක් සිදු කරයි:

යුදෙව්වන් රුසියානු කැලඹීමේ ඉතා විශාල සංරචකයක් නියෝජනය කලැයි යන නිගමනයට එලැඹීමට බලකෙරෙන විට මා ඩෙනිකින් සමග මාසයකට වඩා ගත කර නොතිබිනි. නිලධාරීහු හා හමුදාකාරයෝ තම රටට පත් හිරිහැර පිලිබඳව ප්‍රායෝගිකව සියලු

දෝෂයන් පවරනු ලැබුවේ හිඛාන් මතය. ඔවුන්ගේ මතය වූයේ සමස්ත උපද්‍රවයම ජාත්‍යන්තර යුදෙව්වන්ගේ යම් විශිෂ්ඨ හා අද්භූත රහස් සමාජයක් විසින් සැලසුම් කොට සකස්කරන ලද්දක් ලෙසය. ජර්මානුන්ගෙන් වැටුප් ලබන හා ඔවුන්ගේ අන පිලිපදින මෙකී රහස් සමාජය නියමිත මනෝමය මොහොත හරහාටි අල්ලා ගෙන ආන්ඩුව හැසිරවීමේ තෝන් ලනුව ධැහැ ගෙන ඇත. එවකට ලබා ගත හැකිව පැවැති සියලු සංඛ්‍යා ලේඛන හා කරුණු මෙම තර්කය වඩාත් වර්ත ගන්වන සේ පෙනී ගියේය. බෝල්ශෙවික් කොමියාරිවරුන් අතරින් සියයට 82 කට නොඅඩු ප්‍රතිශතයක් කවුරුන් දැන සිටි යුදෙව්වන් විය. ලෙනින් සමග නායකත්වය ඉසිලූ සහසක හා ක්ෂමා විරහිත "ට්‍රොට්ස්කි" ශිෂ්ඨ සම්භවයක් සහිත යුදෙව්වෙකු වූ අතර ඔහුගේ සැබෑ නම බොන්ස්ටින්ය. බෙනිකින්ගේ නිලධාරීන් අතර මෙම අදහස කෙතෙක් බිහිසුනු තිත්තකටුක බවක හා බලකිරීමක විත්තාරයක් වී ද යත්, එය ඔවුන් මෙහෙයවූයේ වඩාත්ම විශ්‍රාමය හා වඩාත්ම මනස්සාෂ්ටික ස්වභාවයේ ප්‍රකාශයක් කිරීමටය. ⁴⁰

සිවිල් යුද්ධය අතරතුරේදී ධවල හමුදාවෝ යුරෝපියානු රුසියාව පුරා යුදෙව් සංහාරයක යෙදෙමින් "යුදෙව්-කොමියුනිස්ට්වාදීන්ගේ හදවත්වල සැඟවී සිටින නපුර" විනාශ කර දැමීමට සිය අනුගාමිකයන් දීර් ගැන්වූහ. තමන් සුරක්ෂිතව නැගී සිටින උස්බේමවල සිට රුසියානු සිවිල් යුද්ධයේ ප්‍රවන්ධත්වය හෙලා දැකීමට බොහෝ ඉතිහාසඥයන් ඉදිරිපත් වනු ඇත. එහෙත් ට්‍රොට්ස්කි හා රතු හමුදාව ඔහුන දී සිටියේ කුමකටදැයි සිහියේ තබා ගත යුතුය. බොහෝ ධවල හමුදා නායකයන් තම වෘත්තීය ජීවිතවල පසු අවධියේ නාසිත්ට සහාය දෙමින් ඔවුන් සමග සහයෝගීව ක්‍රියාකිරීම මවිත විය යුතු කරුනක් නොවේ. ⁴¹ කොර්නිලොව් කැරැල්ල පසුපස පෙල ගැසුනු බලවේගයෝ මෙයාකාර වූහ.

කොර්නිලොව්ගේ ඉල්ලීම් පිලිබදව පෝර්ජි ල්වොව් කුමාරයා විසින් මුලින්ම කෙරෙන්නකට දැනුම් දෙන ලද කල්හි, එය විහිලුවකැයි සිතූ කෙරෙන්නක කොක්හඩලා සිනාසෙන්නට විය. එය සිනාවට කරුනක් නොවන බව බැරැරැම්ම ඔහුට දැනුම් දුන් ල්වොව් කුමරු, කෙරෙන්නකට තම ජීවිතය වටින්නේ නම් ඔහු ද හැකිතාක් වේගයෙන් පෙට්‍රොග්‍රැඩය හැර දා පලා යා යුතු බැව් පැවැසීය. පෙට්‍රොග්‍රැඩය කරා ප්‍රයානයට නායකත්වය දීම සඳහා කොර්නිලොව් තෝරා ගත්තේ, අවශ්‍ය වුවහොත් "මුලුමහත් සෝවියට් සභා සාමාජිකත්වයම එල්ලා දැමීමට" තමන් නොපැකිලෙන බව නිවේදනය කල ජනරාල් ඇලෙක්සැන්ඩර් ක්‍රයිමොව්ය. ⁴² අගෝස්තු 28 වන දින, කොර්නිලොව්ගේ ලග ලග එලැඹෙන ජයග්‍රහනය පූර්වාපේක්ෂා කරමින් පෙට්‍රොග්‍රැඩ්හි කොටස් වෙලදපොල අහස උසට නැගුනි.

ආරංචිය කම්හල් ප්‍රදේශ කරා පැතිරයත්ම, කම්හල් එකින්එක තම අනතුරු හැඟවීමේ නලා හඬවන්නට විය. 1905 සිදුවීම් හරහා ගමන් කොට තුඩු පෙට්‍රොග්‍රැඩ් කම්කරුවෝ, කොර්නිලොව්ට නගරය තුලට ඇතුළුවීමට ඉඩ දුනහොත් ඔහු කුමක් කරනු ඇත්දැයි දැන සිටියේය. කම්හල් ප්‍රදේශවල බෝල්ශෙවික් නායකයන් මුලු වසර පුරාම මෙම උවදුර පිලිබදව අනතුරු හඟවමින් සිටි තිබිනි. පාලක පන්තිය හුදෙක් කාලය ලබා ගැනීම සඳහා ලංසු තබමින් සිටින බවත්, ඉක්මනින් හෝ පසු වි හෝ එය එහි ව්‍යාප්ත ප්‍රතිසංස්කරන ද ව්‍යාප්ත සභාගයන් ද හැර පියා, බලය යොදා කම්කරු පන්තිය තලා දැමීමට ප්‍රයත්න දරනු ඇති බවත් බෝල්ශෙවික්යන් ඔවුන්ට පැහැදිලි කර දී තිබින. අනතුරු හැඟවීමේ සංඥා ඇසූ කම්කරුවන් මහමගට බසින විට ද බෝල්ශෙවික් නායකයෝ තම මුරපලවල් කරා එලැඹී නගරය ආරක්ෂා කිරීමට නියෝග නිකුත්කරමින් උන්න. පැය ගනනක් ඇතුලත නගරය එහි සියලු වැර යොදා ක්‍රියාත්මක වෙමින් පැවැති අතර සංවිධානය වූ කම්කරු පන්තිය මුලු බලයෙන් යුතුව නැගී සිටියේය.

මැයි මස, මෙන්ෂේවික් නායක ඉරක්ලි විසෙරෙටෙලි සහ සෝවියට් සභා නායකත්වය ක්‍රොන්ස්තාද්හි වඩාත් සටන්කාමී නාවකයන්ට හිංසාපීඩා පමුණුවන විට ට්‍රොට්ස්කි විසෙරෙටෙලිට අනතුරු හැඟවූයේ, "ප්‍රතිවිප්ලවවාදී ජනරාල්වරයෙකු විප්ලවයේ ගෙල වටා තොන්ඩුවක් ලැමට තැන් කරන විටෙක කැඩෙව්වරුන්

එම තොන්ඩුවට තෙල් ගල්වනු ඇති අතර ක්‍රොන්ස්තාද් නාවකයන් අප සමග සටන් වැදීමට හා මියයාමට ඉදිරිපත් වනු ඇත."⁴³ යනුවෙනි. එහිදී ට්‍රොට්ස්කි හැම අතින්ම නිවැරදි විය: ප්‍රතිවිප්ලවවාදී ජනරාල්වරුන් ගැන, කැඩෙව්වරුන් ගැන, සහ ක්‍රොන්ස්තාද් නාවකයන් ගැන - ඔහු කී සියල්ල නිවැරදි විය. කොර්නිලොව් නගර ද්වාරය අසලට පැමිණ ඇතැයි යන ආරංචිය කන වැකුනු කල්හි ක්‍රොන්ස්තාද් නාවකයන් හිස සිට දෙපතුලටම සන්තද්ධව නගරය කරා ගමන් කලේ, එය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා තම ජීවිත පරිත්‍යාග කිරීමට සූදානම්ව ය.

අවුරෝරාවේ නැවියෝ ට්‍රොට්ස්කි රඳවා සිටි සිරගෙයට විශේෂ නියෝජිත කන්ඩායමක් එවමින් ඔහුගේ උපදෙස් ඉල්ලා සිටියේය: තමන් හේමන්ත මාලිගය ආරක්ෂා කල යුතුද? නැතහොත් එහි කඩා වැදිය යුතුද? ඔවුන් පලමුව කොර්නිලොව් සමග ගනුදෙනු බේරා ගත යුතු බවත් කෙරෙන්නක සමග ගනන් බේරීම ඉන්පසුව කල හැකි බවත් ට්‍රොට්ස්කි ඔවුන්ට පැවැසීය.

බෝල්ශෙවික් පක්ෂය නගරය ආරක්ෂා කිරීමේ ප්‍රයත්නයේ පෙරමුනෙහිම සිටියේය. නගරයේ සමස්ත ජනගහනය යුද අගල් කැනීම, කටුකම්බි ඇදීම, හා ආරක්ෂක ස්ථානවලට සැපයුම් බෙදාහැරීම සංවිධානය කිරීම සඳහා බලමුල ගන්වා ගනු ලැබීය. ජාත්‍යන්තරවාදී මෙන්ෂේවිකයෙකු වූ නිකොලායි සුඩානොව් පසුව සටහන් කල නිරීක්ෂනවලට අනුව:

ආරක්ෂක විධිවිධාන සූදානම් කරමින් සිටි [ප්‍රතිවිප්ලවයට එරෙහිව සටන්කිරීම සඳහා වූ] කම්මුවට කම්කරු-සෙබල ජනයා බලමුල ගන්වා ගැනීමට සිදුවිය. එහෙත් ජනයා, සංවිධානය වී සිටි තාක් දුරට ඔවුන් සංවිධානය කර තිබුනේ බෝල්ශෙවිකයන් විසිනි, අනුගමනය කලේ බෝල්ශෙවිකයන්ය. එම අවස්ථාවේ විශාල, ආමුලික විනයකින් එකට පැස්සී තුඩු, සහ අගනුවර පහලම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී මට්ටම් සමග ඇදී තුඩු එකම සංවිධානය ඔවුන්ගේ පක්ෂය විය. එයින් තොරව කම්මුව කිසිත් කරකියා ගත නොහැකි බෙලහිනභාවයකට ඇද වැටෙනු ඇත. බෝල්ශෙවිකයන්ගෙන් තොරව රට කල හැකිව තිබුනේ තම ආධිපත්‍යය ගිලිහී ගිය කටකයන්ගේ ආයාචනාවන් හා අකර්මන්‍ය දේශන මගින් කාලය කා දැමීම පමනෙනි. බෝල්ශෙවිකයන් සමග ගත් කල කම්මුවට, සංවිධිත කම්කරුවන්ගේ හා සෙබලුන්ගේ සම්පූර්ණ බලය සතුව පැවතින. ⁴⁴

කොර්නිලොව්ගේ ආධාරකරුවන් විදුලි පුවත් යැවීමට තැන් කල විට ටෙලිග්‍රාෆ් කම්කරුවෝ ඒවා යැවීම ප්‍රතික්ෂේප කලෝය. ඔවුන් තම කාර් වලට නැගී රජයේ ගොඩනැගිලි වෙත තමන් ගෙන යන ලෙස ඉල්ලා සිටි විට රියැදුරෝ ඔවුන් ප්‍රවාහනය කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කලෝය. ඔවුන් පත්‍රිකා මුද්‍රනය කිරීමට උත්සාහ කල විට අකුරු අමුනන්නෝ යන්ත්‍රවලට අන තැබීම ප්‍රතික්ෂේප කලෝය. නිලධාරීන් කොර්නිලොව්ට සහාය දෙන ලෙස තම සොල්දාදුවන්ට අන දුන් කල එකී සොල්දාදුවෝ නිලධාරීන් අල්ලා ගෙන රඳවා තබා ගත්හ. යුද කර්මාන්තය සමග බැඳී තුඩු කම්හල්වල කම්කරුවෝ තමන් සඳහා ආයුධ නිෂ්පාදනය කොට ඒවා රැගෙන සටන් බිමට ගියේය.

ජූලි දිනවලින් පසු රතු බලකායේ කන්ඩායම් නිරායුධ කිරීමට තාවකාලික ආන්ඩුව තැන් කොට තිබුනු නමුත් එහි ප්‍රතිඵලය වූයේ එකී කන්ඩායම් රහසේ ක්‍රියාත්මක වීමට සැලසීම පමනෙනි. පැරනි හා වැඩි එල ප්‍රයෝජනයක් නැති ආයුධ පවරා ගැනීමට අධිකාරීන්ට ඉඩ හල කම්කරුවෝ වඩාත්ම වටිනා අවි තමන්ට හැකි කොතැනක හෝ සඟවා තැබූහ. මෙම කාල පරිච්ඡේදය තුල බෝල්ශෙවික් රතු බලකාය, කම්කරු ප්‍රදේශවල ක්‍රියාත්මක වූ සන්තද්ධ මිලිෂියාවක තත්වයේ සිට බෝල්ශෙවික් හමුදාවක අරටුව බවට වර්ධනය කලෝය. කම්හල් කම්මු මෙන් රතු බලකායේ කන්ඩායම් ද රුපිකව ගත් කල නිර්පාක්ෂිකය. එහෙත් මෙම සැම කන්ඩායමකම අරටුව මෙන්ම ඒවායේ නායකත්වය ද වැඩිවැඩියෙන් බෝල්ශෙවික් කම්කරුවන්ගෙන් සමන්විත වෙමින් පැවැතියේය. බෝල්ශෙවික් පක්ෂය රතු බලකායේ කාන්ඩවලට මිලිටරි උපදේශකයන් ද හැකි සැම විටෙකම ආයුධ ද සම්පාදනය කලේය. මිලිටරි සරඹ අහසාස පලමුව කම්කරුවන්ගේ තට්ටු නිවාස හා කුලීනිවාස සංකීර්තවල ද ඉක්බිති විවෘතවම කම්හල් අංගනයන්හි ද පවත්වන ලදී.

කොර්නිලොව් පෙට්‍රොග්‍රැඩිය දෙසට ගමන් කරන තතු තුළ රතු බලකායෝ, රයිෆල් හා මැෂින් තුවක්කුවලින් සන්නද්ධව විවිද අරක් ගත්හ. දසදහස් සංඛ්‍යාත බලගතු රතු බලකාය පෙට්‍රොග්‍රැඩීන් සියලු ප්‍රධාන මුලෝපායාත්මක ස්ථානවල පාලනය වන සියතට ගත්හ. කම්හල් ප්‍රදේශවල බදවා ගැනීමේ ස්ථාන පිහිටුවීමට රතු බලකාය කටයුතු කළ අතර, ඒවා අසල ස්වේච්ඡාවෙන් ඉදිරිපත්වන්නන්ගේ දිගු පෝලිම් සෑදී තිබිණ.

දුම්රිය කම්කරුවෝ, කිසිදු සොල්දාදුවෙකු ප්‍රවාහනය කිරීමට කවරෙකු හෝ ඉදිරිපත් නොවිය යුතුයැයි අනතුරු හැඟවීම් සෑම දුම්රිය මාර්ගයක් ඔස්සේම යවන ලදී. දුම්රිය පෙට්ටි අනවශ්‍ය ලී දැඩු ආදියෙන් පිරවූ ඔවුහු ඒවා දුම්රිය මාර්ග අවහිරවන සේ නවතා තැබූහ. තවද සෑම දිශාවකටම වූ දුම්රිය මාර්ග සැතපුම් ගනන් ගලවා දැමූහ. ඇතැම් අවස්ථාවල දී කොර්නිලොව්ගේ හමුදාංක දුම්රියවලට පටවා ගත් ඔවුහු ඔවුන් ප්‍රතිවිරුද්ධ දිශාවට, එනම් පෙට්‍රොග්‍රැඩියට විරුද්ධ දිශාවට, ප්‍රවාහනය කළහ. ඉක්මනින්ම ක්‍රයිමොව්ගේ බලඇති සැතපුම් සිය ගනනක දුම්රිය මාර්ග ඔස්සේ අතරමං වී ගියහ.

ඉතිහාසික පෙට්‍රොග්‍රැඩී සිට පිටත් වූ විප්ලවවාදී කටකයෝ තැන තැන අතරමං වී ඇති දුම්රිය කරා යමින් ඒවායේ හටයන් ඇමතිමට වන්න. තමන්ගේ අන යටතේ සිටි සෙබලුන් තමන් කුමක් කළ යුතුදැයි තීරණය කිරීමට රාශිභූතව රැස්වීම් පැවැත්වීමට ද, කම්ටු පත් කර ගැනීමට ද, නිලධාරීන් අත් අඩංගුවට ගැනීමට ද, යෝජනා සම්මත කර ගැනීමට ද පටන් ගත් කල ක්‍රයිමොව්ට ඇති වූ සන්ත්‍රාසය යමෙකුට සිතා ගත හැකිය. කොර්නිලොව්ගේ හමුදාංශ එකින් එක මත රතු කොඩි එසැවෙන්නට පටන් ගත්තේය. මිලේච් බලකාය ලෙස හඳුන්වනු ලැබූ හමුදාංශය පවා, සෝවියට් සම්මේලනයට සහභාගි වූ මුස්ලිම් නියෝජිතයන් හා සාකච්ඡා කිරීමෙන් පසුව රතු කොඩියක් එසැවීය. දින කිහිපයක් ඇතුළත කොර්නිලොව්ගේ කුමන්ත්‍රණය වාෂ්ප වී ගොස් තිබිණ.

නිගමනය

ට්‍රොට්ස්කි විසින් පසුව නිරීක්ෂණය කෙරුණු පරිදි: "කොර්නිලොව්ට එරෙහිව නැගී සිටි හමුදාව, ඔක්තෝබර් විප්ලවයේ හමුදාව බවට පත්වීමට නියමිතව සිටි හමුදාව විය." ⁴⁵ කොර්නිලොව්ගේ ඉදිරි ගමන නැවැත්වීම මගින් කම්කරු පන්තිය ප්‍රථම වරට විප්ලවවාදී මාක්ස්වාදී පක්ෂයක නායකත්වය හා මග පෙන්වීම යටතේ සිය ශක්තිය උරගා බැලූහ. ප්‍රතිවිප්ලවයේ බලවේග සමග මෙසේ ශක්තිය උරගා බැලීමෙන් ඉක්බිති පෙට්‍රොග්‍රැඩී කම්කරුවෝ හොඳින් විමසා බලා පැවැති තතු තක්සේරු කොට ගත්හ. බෝල්ශෙවිකයන්ගේ නායකත්වය ලද ඔවුහු කොර්නිලොව්ට වඩා ශක්තිමත් වූහ. එමෙන්ම ඔවුහු කෙරෙන්නස්කිට ද එස්ආර්වරුන් හා මෙන්ෂේවිකයන් අතර සිටි ඔහුගේ ආධාරකරුවන්ට ද වඩා ශක්තිමත් වූහ. ඔවුන් නැවැත්වීමට සමත් සමාජ බලවේගයක් නොතිබිණ. ප්‍රමුද්‍රිත මනෝභාවයකින් යුත් කම්කරුවෝ හා සෙබලු, බිහිසුණු ව්‍යසනයකින් රට ආරක්ෂා කොට ගෙන හුන් තමන් විරයන් ලෙස සලකා ගත්හ. පැවැති මනෝභාවයන් සන්නද්ධ රට අංශයේ සෙබලෙකු විසින් පසුව සිහිපත් කෙරුණු ආකාරය ට්‍රොට්ස්කි මෙසේ උපුටා දක්වා ඇත - "එය කවරාකාරදැයි කියනොත්, එවැනි එඩිතර කමක් ඇත්නම් අපට මුලු ලෝකය සමග වුව සටන් කළ හැකිය." ⁴⁶

ධනපති පන්තිය සමග "සභාගයන්" පැවතිය නොහැකි බවට බෝල්ශෙවිකයෝ නිවැරදි ලෙස අනතුරු හැඟවූහ. ලැබෙන ප්‍රථම අවස්ථාවේ දී කම්කරු පන්තිය යලිත් වහල්භාවයට ඇද දැමීමට ධනපති පන්තිය අධිෂ්ඨාන කොට ගෙන සිටියේය. මෙන්ෂේවිකයන් හා එස්ආර්වරුන් ඇතුළුව ධනපති පන්තිය සමග සම්මුතියකට සහයෝගය දක්වා තිබූ සියලු පක්ෂ අපකීර්තියට පත් වී තිබිණ. බෝල්ශෙවිකයන් අනතුරු ඇඟවූ පරිදි, තෝරා ගැනීම තිබුණේ ප්‍රතිවිප්ලවකාරී ආඥාදායකත්වයක් හා කම්කරු බලය අතරය. තමන් අතට බලය ගැනීම විනා අන් විකල්පයක් නොමැති බව කම්කරුවෝ දුටුවෝය.

ගොවි ජනයා සහ යුද්ධය සඳහා ආසන්න සමයේ බදවා ගැනුණු සෙබලුන් මත පදනම්ව සිටි එස්ආර් පක්ෂය දැවැන්ත කඩා

වැටීමකට ලක් විය. එස්ආර් නායකත්වයේ කොටසක් කොර්නිලොව් කැරැල්ලට ගැඹුරින් ම සම්බන්ධව සිටි අතර, කිසිදු සැලකිය යුතු ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණයක් බලගැන්වීමට අසමත්වීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පක්ෂයට පැවැති සහාය ඒ වන විටත් පැවතුනේ පහත වැටෙමිනි. "සෝවියට් බහුතරය සැදුම් ලත් පක්ෂ කෙරේ විශ්වාසය බිඳී තුඩු මහජනයා, ප්‍රතිවිප්ලවයේ අන්තරාය සිය ඇස්වලින්ම දුටු" බැවි, ඔක්තෝබරයේ පාඩම් කෘතිය තුළ ට්‍රොට්ස්කි ලියයි. "දැන් මේ තත්වයෙන් ගොඩ ඒමේ මගක් පාදා ගැනීම බෝල්ශෙවිකයන්ට පැවරී ඇතැයි යන නිගමනයට ඔවුහු එළඹ ගත්හ." ⁴⁷

කොර්නිලොව් කුමන්ත්‍රණයේ පරාජය සමගම එළඹී සමයේ බෝල්ශෙවිකයෝ මොස්කව් හා පෙට්‍රොග්‍රැඩී සෝවියට් සභාවල මෙන්ම, ප්‍රාදේශීය සෝවියට් සභා දිනෙන් දින වැඩිවෙමින් පැවැති සංඛ්‍යාවක ද බහුතර බලය දිනා ගත්හ. කම්කරුවන් 150,000 ක් නියෝජනය කරමින් උපරිම පැවැති වෘත්තීය සමිති සම්මේලනයක දී බෝල්ශෙවික සමුලු යෝජනා සම්මත විය. මොස්කව් ගැරිසනයේ එක් සෙබලෙක් සිහිපත් කල පරිදි, "සියලු හට කන්ඩායම් බෝල්ශෙවික වර්ණය ලබා සිටියේය. ... ජනරාල් කොර්නිලොව් වැඩි කල් නොයවා පෙට්‍රොග්‍රැඩී නගර ද්වාරය කරා පැමිණෙනු ඇතැයි යන ... (බෝල්ශෙවිකයන්ගේ) ප්‍රකාශය සත්‍ය වූ ආකාරය සියලු දෙනාටම තදින් දැනී තිබිණ. ⁴⁸ කම්හල් හා වෙලදසැල් කම්ටුවල සමස්ත රැසියානු සම්මේලනයක්, කම්කරුවන්ගේ පාලනය "මුලුමහත් රටෙහිම යහපත පිනිස වන බවත්, ඒ සඳහා විප්ලවකාරී ගොවි ජනයා සහ විප්ලවකාරී හමුදාව සහාය දිය යුතු බවත්" නිවේදනය කෙරෙන අභියෝජනාවක් සම්මත කළේය. ට්‍රොට්ස්කි මෙසේ සිහිපත් කරයි: "නව ආර්ථික පර්යායකට දොර විවර කරන මෙම යෝජනාව, රැසියාවේ සියලු කාර්මික ව්‍යවසායයන් නියෝජනය කල නියෝජිතයන් විසින් සම්මත කර ගනු ලැබුවේ ඊට එරෙහිව ජන්ද පහක් පමණක් ලබමින් හා නව දෙනෙකු පමණක් ජන්දයෙන් වැලකී සිටියදීය." ⁴⁹

සෝවියට් සභා තුළ බෝල්ශෙවිකයන් බහුතර බලය ලෙස මතු වී ඒම, රැසියානු විප්ලවයේ පරිවර්තනීය ලක්ෂ්‍යයක් විය. කොර්නිලොව් සිද්ධියට පෙරාතුව, පෙබරවාරියෙන් පසු ගොඩනගන ලද සෝවියට් සභා පද්ධතිය තුළ බෝල්ශෙවිකයෝ සුලුතරයට සිටියහ. ඔක්තෝබර් 8 වන දින (පැරණි සැප්තැම්බර් 25), විප්ලවකාරී රැසියාවේ වඩාත්ම වැදගත් තනතුර ලෙස තර්ක කල හැකි පෙට්‍රොග්‍රැඩී සෝවියට් සභාවේ සභාපති ධුරයට නව බහුතරය විසින්, 1905 විප්ලවය සමයේ එකී සෝවියට් සභාවේ ප්‍රධාන ප්‍රකාශකයා ලෙස කටයුතු කර තිබූ ලියොන් ට්‍රොට්ස්කි තෝරා පත් කර ගන්නා ලදී. ට්‍රොට්ස්කි මේ දිනවලට ආසන්නයේ සිර අඩස්සියෙන් මුදා හරිනු ලැබ සිටි අතර නීත්‍යානුකූලව සැලකූ කල ඔහු තවමත් සිටියේ, කෙරෙන්නස්කි ආන්ඩුව විසින් නගන ලද රාජ්‍ය ද්‍රෝහීත්වයේ අධිවෝදනා යටතේය. ඔහු වේදිකාවට නැගෙන විට කම්කරුවන්ගේ හා සෙබලුන්ගේ නියෝජිතයන් විසින් ඔහු පිලිගනු ලැබුණේ, එක් නිරීක්ෂකයෙක් විස්තර කල පරිදි, "වන්ඩ මාරුතයක් බඳු ඔල්වරසන් හඬක්" නංවමිනි. ⁵⁰

"බෝල්ශෙවිකවාදය රටෙහි ස්වාමිත්වයට පත්විය"යි ට්‍රොට්ස්කි ලියයි. "බෝල්ශෙවිකයෝ අනභිභවනීය බලයක් බවට පත් වූහ. ජනයා ඔවුන් සමග වූහ." ⁵¹ සුලුතරයේ සිට බහුතරය කරා වූ ශීඝ්‍ර පරිවර්තනය, ඊලඟට කල යුතුව ඇත්තේ කුමක්ද යන්න පිලිබඳව තියුණු මතභේදයක් මතු වී ඒම කඩිනම් කළේය. මෙකී මතභේදය මෙම දේශන මාලාවේ ඊලඟ දේශනයට විෂය වනු ඇත.

"පෙබරවාරි විප්ලවය හා කෙරෙන්නස්කිගේ අභිමුඛ වූ අවස්ථාව" යන මාතෘකාව යටතේ මේ වසරේ පලවූ ලිපියක් තුළ නිව්යෝර්ක් ටයිම්ස් පුවත්පත පහසුවෙන්ම "කොර්නිලොව්" යන නාමය මුලුමනින් අහහැර දුමයි. ⁵² ඔක්තෝබරයෙන් පසු සෝවියට් බලය ගොඩ නැගීම හෙලා දකින අතර, ඊට පැවැති විකල්පය සඳහන් කිරීමෙන් හුදෙක් වැලකී සිටී. එහෙත් නිව්යෝර්ක් ටයිම්ස් පුවත්පත මේ ගැන ඊට වැඩි යමක් දැනී. මක්නිසාදැයි 1917 දී නිව්යෝර්ක් ටයිම්ස් පුවත්පත කොර්නිලොව් සම්බන්ධයෙන් සිය අනුමැතිය පල කළේ ඔහු, "දොස්

පවරනු ලැබිය යුතු තරමට දීර්ඝ කාලයක් ශාන්තව සිටීමෙන් පසුව, රුසියාව ශිඝ්‍ර ලෙස දියකර හරිනු වැලැක්වීමට, එය ජාතියක් වශයෙන් තබා ගැනීමට, එහි විසුරුවා හැරීම නැවැත්වීමට, තනි වචනයකින් කිවහොත් එය රුකගැනීමට අවසානයේ ඒකාබද්ධ වූ එකී බලවේගවල හුදු නියෝජිතයෙකු පමණෙකැයි නිවේදනය කරමිනි. ⁵³

මැක්මිකින්ගේ ප්‍රකාශ වඩාත් නිශ්චිතය. කොර්නිලොව් සිද්ධිය පිළිබඳ ඔහු ලියා ඇත්තේ මෙසේය: "දුරදිග නොබලන පියවරක් ගනිමින් කෙරෙන්නේ බෝල්ශෙවික් මිලිටරි සංවිධානයට යලි සන්නද්ධවීමට ඉඩ හලේ, එමගින් තවත් දෙමසක ඇවැමෙන් තමා බලයෙන් පහකර දැමීමට ඔවුන් විසින් භාවිත කෙරෙනු ඇති ආයුධ අත්පත් කර ගැනීමට ඔවුන්ට අවකාශ සලසමිනි." ⁵⁴ මෙහි අර්ථය සරලය. බෝල්ශෙවිකයන්ට ආයුධ ගැනීමට "ඉඩ දීම" ප්‍රතික්ෂේප කිරීම යනු කොර්නිලොව්ට පෙට්‍රොග්‍රාඩ්තුලට පැමිණීමට "ඉඩ දීම"යි.

කොර්නිලොව් නවතනු ලැබ නොතිබිනි නම්, ස්වාභාවිකවම අද දින අප 1917 ඔක්තෝබර් විප්ලවය පිළිබඳ අධ්‍යයනය නොකරනු ඇත. ඔක්තෝබර් විප්ලවයකින් තොර තතු යටතේ අපේ ලෝකයේ පෙනුම නිසැකවම මීට වඩා බෙහෙවින් වෙනස් වනු ඇත. 1917 වසර ප්‍රථම සමාජවාදී කම්කරු රාජ්‍යයේ සංස්ථාපනය සනිටුහන් නොකරනු ඇත. ඒ වෙනුවට 1917 වසර, 20 වන සියවසේ ප්‍රථම ජනඝාතක ආඥාදායකත්වයේ සංස්ථාපනය සනිටුහන් කරනු ඇත්තේ එය ස්පාඤ්ඤයේ හෝ, ඉතාලියේ හෝ, ජර්මනියේ හෝ නොව 1917 දී රුසියාවේ පිහිටුවනු ලැබීමෙනි.

1917 අගෝස්තුට කොර්නිලොව් කුමන්ත්‍රණය, සාර්ථක වී නම්, එමගින් පෙට්‍රොග්‍රාඩය ලෙසින් නැහැවීමට තමන්ගේ ඇති සුදානම පිළිබඳව එලිපිටම කඩිවාරු ගසමින් සිටි ව්‍යාකූලත්වයට පත් ජනරාල්වරුන්ගේ, යුදෙව්-විරෝධී උන්මත්තකයන්ගේ හා අන්ත ආගමිවාදීන්ගේ කල්ලියක් බලයට එනු ඇත. සමාජවාදීන් තලා කර දමමින් ඔවුන් තමන්ට සොයා ගත හැකි සෑම ස්ථානයකදී ම සමාජවාදීන් මුලිනුපුටා දමමින්, නැගෙනහිර යුරෝපය හා ආසියාව සියාරා යනු ඇත. තව ද ඔවුන්ට මෙකී ව්‍යාපෘතිය සඳහා රුසියානු ධනපති පන්තියෙන්, ජනරාල්වරුන්ගෙන්, සහ වංශවතුන්ගෙන් පලවන උදෙසාගිමත් සහාය ද ප්‍රත්සයේ, බ්‍රිතාන්‍යයේ හා එක්සත් ජනපදයේ සහයෝගය සමගම භුක්ති විඳිය හැකි වනු ඇත.

නිව්යෝර්ක් ටයිම්ස් වැනි පාර්ශ්වයන්ගෙන් බෝල්ශෙවිකයන් පිළිබඳ හෙලාදැකීම් ඇසෙන විට යමෙකු වටහා ගත යුතු දෙයක් වෙයි. එනම්, ඔවුන් සැබවින්ම කියා සිටින්නේ තමන් කොර්නිලොව්ට වඩාත් කැමති වනු ඇති බවය. නිව්යෝර්ක් ටයිම්ස් 1917 දී කොර්නිලොව්ගේ පරාජය සම්බන්ධයෙන් කෝපාවිෂ්ඨ වූ අතර, අවුරුදු සියයක ඇවැමෙන් ඔවුහු අද ද ඒ පිළිබඳව කෝපයෙන් පසු වෙති. පෙට්‍රොග්‍රාඩ්හි කම්කරු පන්තියේ වාසනාවට හා පෘථිවිය නම් ග්‍රහලෝකය මත මානව ශිෂ්ඨාචාරයේ වාසනාවට කොර්නිලොව් 1917 දී නවත්වනු ලැබූ අතර, ඔහුගේ වැඩ පිලිවෙල ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවකාශ නොසලසන ලදී.

එක්සත් ජනපදයේ පැරනි දකුණුදිග වහල් ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක වූ දිනවලදී, වහලෙකුට කියැවීමට ඉගැන්වීම නීතිවිරෝධී විය. වහලුන් අතර දේශපාලන විඥානය වර්ධනය වුවහොත් කුමක් සිදුවනු ඇත්දැයි වහල් හිමියෝ හිතියට පත්ව සිටියහ. එපරිද්දෙන්ම අද දවසේ, 2017 දී, රුසියානු විප්ලවයේ ඉතිහාසය හා සම්ප්‍රදායයන් ගෙන් කම්කරුවන් හා තරුණයන් කපා වෙන් කිරීමට සෑම ප්‍රයත්නයක් ම දරනු ලැබේ. සංවිධානය වී සිටින හා විප්ලවකාරී මාක්ස්වාදී පක්ෂයක් මගින් න්‍යායික මග පෙන්වීම ලබන දේශපාලනිකව සවිඥානක කම්කරුවන්ට කවරාකාර දේ ඉටු කල හැකිදැයි පීඩිත මහජනයා හා මානව වර්ගයා සොයා ගතහොත් සිදු විය හැක්ක පිළිබඳව පාලක පන්තිහු හිතියට පත්ව සිටිති. 2017 වසරේ බෝල්ශෙවිකයන්ට එරෙහිව එල්ල කෙරෙන බේගල් හා මඩ ප්‍රහාරවල නව රැල්ලට හේතුහුන වී ඇත්තේ එයයි.

බෝල්ශෙවික් පක්ෂය නායකත්වය දුන්නේ දේශපාලනිකව සවිඥානක වූ මහජන ව්‍යාපාරයකටය. කාලය හා භූ අවකාශය හරහා වූ මෙම ව්‍යාපාරයේ බලපෑම හා සම කල හැකි අන් කිසිවක්

නැත. මේ දක්වා ලෝක ඉතිහාසය තුළ බිහි වූ වඩාත්ම බලගතු හා ප්‍රගතිශීලී ව්‍යාපාරය මෙය විය. 21 වන සියවසේ අභියෝගවලට මුහුණදීමට නැගෙන කල්හි ජාත්‍යන්තර කම්කරු පන්තියට මීට වඩා දුර යා හැකි අතර, එසේ යා යුතුය.

බෝල්ශෙවික් වැඩපිලිවෙල නියෝජනය කලේ, අධිරාජ්‍යවාදී යුද්ධය හා මිනිසා විසින් මිනිසා සුරාකනු ලැබීම සඳහාම අවසන් කර දැමෙන පරිදි මෙම සමස්ත ග්‍රහලෝකය මත මානව ශිෂ්ඨාචාරය වඩාත් වැඩි දියුණු හා සහේතුක මට්ටමක් මත ප්‍රතිසංවිධානය කිරීමට කිසිසේත් නොඅඩු දෙයකි. ඔවුන්ගේ අරමුණ වූයේ සියලු ආන්ඩු බලයෙන් පහ කොට, සියලු දේශසීමා විවෘත කොට, සියලු යුද්ධ නවතාලීමයි. මෙම වැඩපිලිවෙල, හුදෙක් රුසියාව තුළ පමණක් නොව, ලොව පුරාම මහජන සහාය ලැබීය. ඒ, එම වැඩපිලිවෙල ලෝක ඉතිහාසයේ වඩාත්ම බලගතු හා ප්‍රගතිශීලී සමාජ බලවේගයේ -ජාත්‍යන්තර කම්කරු පන්තියේ- වෛෂයික උත්සුකයන් හා අරගල සමග අන්තර්ජේදනය වූ නිසාය.

සටහන්:

1. සින් මැක්මිකින්, *The Russian Revolution: A New History* රුසියානු විප්ලවය: නව ඉතිහාසයක් (නිව්යෝක් බේසික් බුක්ස්, 2017) පි. xv
2. එම, පි. 12.
3. එම, පි. xii
4. රෙක්ස් ඒ. වේඩ්, *The Russian Revolution 1917* රුසියානු විප්ලවය 1917 (කේම්බ්‍රිජ්: කේම්බ්‍රිජ් යුනිවර්සිටි ප්‍රෙස්, 2017) පි. 97.
5. එස්.ඒ. ස්මිත්, *Red Petrograd* රතු පේට්‍රොග්‍රාඩය (කේම්බ්‍රිජ්, කේම්බ්‍රිජ් යුනිවර්සිටි ප්‍රෙස්, 1983), පිටු 9-10.
6. ලියොන් ට්‍රොට්ස්කි, *History of the Russian Revolution* රුසියානු විප්ලවයේ ඉතිහාසය (විකාගෝ: හේමාකට් බුක්ස්, 2008), පි. 26 .
7. ස්මිත්, *Red Petrograd* රතු පේට්‍රොග්‍රාඩය, පි. 29.
8. එම, පි. 14.
9. එම, පි. 38.
10. වි. අයි. ලෙහින්, *කල යුත්තේ කුමක් ද?* (මොස්කව්: ප්‍රෝග්‍රෙස් පබ්ලිෂර්ස්, 196 0).
11. ට්‍රොට්ස්කි, *History of the Russian Revolution* රුසියානු විප්ලවයේ ඉතිහාසය, පි. 27.
12. ස්මිත්, *Red Petrograd* රතු පේට්‍රොග්‍රාඩය, පි. 49.
13. ට්‍රොට්ස්කි, *History of the Russian Revolution* රුසියානු විප්ලවයේ ඉතිහාසය, පි. 28.
14. ස්මිත්, *Red Petrograd* රතු පේට්‍රොග්‍රාඩය, හි එන උපුටා දැක්වීම පි. 29.
15. වේඩ්, *The Russian Revolution 1917* රුසියානු විප්ලවය 1917, පිටු 117-118.
16. ට්‍රොට්ස්කි, *History of the Russian Revolution* රුසියානු විප්ලවයේ ඉතිහාසය, පි. 28.
17. ස්මිත්, *Red Petrograd* රතු පේට්‍රොග්‍රාඩය, පි. 5 2.
18. ට්‍රොට්ස්කි, *History of the Russian Revolution* රුසියානු විප්ලවයේ ඉතිහාසය, පි. 110.
19. ස්මිත්, *Red Petrograd* රතු පේට්‍රොග්‍රාඩය, පි. 5 7.
20. පිවිසුම: www.wsws.org/en/articles/2008/10/rrev-o21.html
21. වි.අයි. ලෙහින්, *Collected Works*, වෙලදසැල් කමිටු සාකච්චාවේදී කල කථාව, එකතුකල කෘති, වෙලුම 24. (මොස්කව්: ප්‍රෝග්‍රෙස් පබ්ලිෂර්ස්, 196 4) පි. 5 5 7.
22. ස්මිත්, *Red Petrograd* රතු පේට්‍රොග්‍රාඩය, පි. 80.
23. එම, පිටු 100-101.
24. එම, පි. 96 .
25. එම
26. එම
27. එම
28. එම, පි. 97.

29. ට්‍රොට්ස්කි, *History of the Russian Revolution* රුසියානු විප්ලවයේ ඉතිහාසය, පි. 304.

30. ස්මිත්, *Red Petrograd* රතු පෙට්‍රොග්‍රාඩය, පි. 95 .

31. එම

32. එම, පි. 34.

33. එම, පි. 81.

34. Leon Trotsky, “The Question of Workers’ Control of Production (1931),

පිවිසුම: <https://www.marxists.org/archive/trotsky/germany/1931/310820.html>

35. ඇලෙක්සැන්ඩර් රබිනොව්ච්, *The Bolsheviks Come to Power*, බොල්ෂෙවිකයෝ බලයේ (විකාගෝ: හේමාකට් ඩුක්ස්, 2004), පි. 97.

36. එම, පි. 109.

37. ට්‍රොට්ස්කි, *History of the Russian Revolution* රුසියානු විප්ලවයේ ඉතිහාසය, පි. 5 06 .

38. (උපුටා ගැනීම Wikipedia: [https://en.wikipedia.org/wiki/White_Terror_\(Russia-\)](https://en.wikipedia.org/wiki/White_Terror_(Russia-)))

39. ශ්‍රේඩ් විලියම්ස්, “1905 උරුමය හා රුසියානු විප්ලවයේ මුලෝපාය, රුසියානු විප්ලවය හැඳැරිය යුත්තේ මන් ද? කම්කරු මාවත ප්‍රකාශන.

40. John Ernest Hodgson, “With Denikin’s Armies: Being a Description of the Cossak Counter-Revolution in South Russia, 1918-1920,” (London: Temple Bar Publishing Co.” 1932), පිටු 54-56 . (උපුටා ගැනීම Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Anton_Denikin)

41. උද්‍යානරාජයක් ලෙස නිකොලායි මාර්කොව්, බිලැක් හන්ඩ්විචරැන් හා අන්ත දක්ෂිණාංශික Union of the Russian People (රුසියානු ජනතා සංගමය) සමග සම්බන්ධකම් පැවැත්වුවේකි. කොර්නිලොව්ට සහාය දුන් නිකොලායි යුදෙහිව් ජනරාල්වරයාට සම්පව සිටි අතර පසුව ධවල හමුදාවේ නායකයෙකු විය. 1928 දී ඔහු නාසි පක්ෂයේ ආධාරකරුවෙකු වූ අතර, 1930 ගනන්වල දී නාසින් වෙනුවෙන් ප්‍රචාරක සංචාර පැවැත්වීය. දෙවැනි ලෝක යුද්ධයේ දී නාසිහු තමන් අල්ලා ගත් සර්බියාව තුල, රුසියානු විප්ලවයට එරෙහිව විප්ලව සමයේ හා සිවිල් යුද්ධ සමයේ පලා

ආ විශාමකයන් (White émigrés) 11,000 කින් සමන්විත රුසියානු ආරක්ෂක බලකාය (Russkii Korpus) පිහිටුවුවේය. මෙම ඒකකයේ අනදෙක නිලධාරියා වූයේ ධවල හමුදාවේ සේවය කල සාර්වාදී ජනරාල්වරයෙකු වූ හා පසුව නාසින් සමග සහයෝගී වූ බොරස් ශ්ටෙයිගොන්ය. ඇනස්ටසි වොන්ස්යාට්සි වූ කලී ජනරාල් ජයෝතර් රැන්ගල් යටතේ ධවල කැරැල්ලට සහභාගී වූ අන්‍යයන් ද සමග ක්‍රමයාවෙන් ඉවත් කර ගනු ලැබූ ධවල නිලධාරියෙකි. එක්සත් ජනපදයට විගමනය වීමෙන් පසු ඔහු රුසියන් ෆැසිස්ට් පක්ෂයේ නායකයෙකු බවට පත්විය.

42. රබිනොව්ච්, *The Bolsheviks Come to Power*, බොල්ෂෙවිකයෝ බලයේ, පි. 109

43. ට්‍රොට්ස්කි, *History of the Russian Revolution* රුසියානු විප්ලවයේ ඉතිහාසය, පි. 5 95 .

44. රබිනොව්ච්, *The Bolsheviks Come to Power*, බොල්ෂෙවිකයෝ බලයේ , පි. 132.

45. ලියොන් ට්‍රොට්ස්කි, *My Life* මගේ ජීවිතය (නිව් යෝර්ක්, පාන්තයින්ඩර් ප්‍රෙස්, 1970), පි. 431.

46. ට්‍රොට්ස්කි, *History of the Russian Revolution* රුසියානු විප්ලවයේ ඉතිහාසය, පි. 5 6 2.

47. ලියොන් ට්‍රොට්ස්කි, *ඔක්තෝබර් විප්ලවයේ ආරක්ෂාව සඳහා*, කම්කරු මාවත ප්‍රකාශන

48. ට්‍රොට්ස්කි, *History of the Russian Revolution* රුසියානු විප්ලවයේ ඉතිහාසය, පි. 5 6 2.

49. එම, පි. 6 73 . ,

50. අයිසැක් බොයිශ්වර්ල *The Prophet Armed: Trotsky*” 1879-1921 සන්නද්ධවූ අනාගත වක්තෘ: ට්‍රොට්ස්කි, 1879-1921 (නිව්යෝර්ක්: වර්සෝ ඩුක්ස්, 2003), පි. 237.

51. ට්‍රොට්ස්කි, *History of the Russian Revolution* රුසියානු විප්ලවයේ ඉතිහාසය, පි. 6 72.

52 John Quiggin, “The February Revolution and Kerensky’s Missed Opportunity, *නිව්යෝර්ක් ටයිම්ස්*, 2017 මාර්තු 6 .

53. “Why Korniloff Rebelled” *නිව්යෝර්ක් ටයිම්ස්*, 1917 සැප්තැම්බර් 12.

54. Sean McMeekin, “Was Lenin a German Agent?, *නිව්යෝර්ක් ටයිම්ස්*, 2017 ජූනි 19.